

Lelkiismeretünk formálása

Felelős állampolgárok nevelése

Az Egyesült Államok katolikus püspökeinek felhívása a felelősségteljes politikai hozzáállásra

Bevezető jegyzetekkel

Az Egyesült Államok Püspöki Konferenciája (USCCB)¹

Tartalom

BEVEZETŐ JEGYZETEK	2
Első rész	4
LELKIISMERETÜNK FORMÁLÁSA- FELELŐS ÁLLAMPOLGÁROK NEVELÉSE: AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KATOLIKUS PÜSPÖKEINEK REFLEXIÓJA A KATOLIKUS TANÍTÁSRA ÉS A POLITIKAI ÉLETRE	4
Bevezetés	4
Miért foglalkozik az Egyházi tanító hivatala közérdeket befolyásoló témákkal?	6
Az Egyházban kik vegyenek részt a politikai életben?	7
HOGYAN SEGÍTI AZ EGYHÁZ A HÍVEKET A POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI KÉRDÉSEKRŐL VALÓ ÁLLÁSFOGLALÁSBAN?	9
A helyes lelkiismeret-formálás	9
Az okosság erénye	10
Tenni a jót, kerülni a rosszat	10
Erkölcsei döntéseket hozni	11
Mit közvetít az Egyház a nyilvánosság felé a katolikus társadalmi tanításról? – a katolikus társadalmi tanítás négy alapelve	13
Az emberi személy méltósága	14
Szubszidiaritás	14
A közjó	15
Szolidaritás	16
Következtetés	17
Második rész	18

¹ A *Lelkiismeretünk formálása - Felelős állampolgárok nevelése: Az Egyesült Államok katolikus püspökeinek felhívása a felelősségteljes politikai hozzáállásra - Bevezető jegyzetekkel* című dokumentumot az Egyesült Államok Püspöki Konferenciája elnöke az alább felsorolt bizottságok tagjaival tanácskozva dolgozta ki: Katolikus Oktatás és Nevelés, Kommunikáció, Különböző Kultúrák az Egyházban, Tanítás, Igazságosság az Otthonban és az Emberi Fejlődés, Evangelizáció és Katekézis, Nemzetközi Igazságosság és Béke, Migráció, Életvédő Tevékenységek, Al-bizottság a Házasság Támogatására és Védelmére, valamint a Vallásszabadság Ad-Hoc Bizottsága. A dokumentumot az Egyesült Államok Püspöki Konferenciájának teljes tagsága 2015. novemberi Általános Taggyűlésén jóváhagyta. Kiadását engedélyezte: Msgr. Ronny Jenkins az USCCB Általános Titkára

Compendium of the Social Doctrine of the Church copyright © 2004,

Congregation of the Doctrine of the Faith's Doctrinal Note on Some Questions Regarding the Participation of Catholics in Political Life copyright © 2002,

Pope Paul VI's World Day of Peace Message (1970) copyright ©

Pope John Paul II, *Sollicitudo Rei Socialis* (1987) and *Evangelium Vitae* (1995), copyright ©.

Pope Benedict XVI, *Caritas in Veritate* (2009), *Deus Caritas Est* (2005), *Sacramentum Caritatis* (2007), and Address, Jan. 19, 2013, copyright ©

Pope Francis, Homily, June 30, 2014; *Evangelii Gaudium* (2013); *Laudato Si'* (2015); Homily, Feb. 17, 2015; Message, April 20, 2015; General Audience, April 22, 2015; Address, Nov. 17, 2014; and Address, Dec. 12, 2013, copyright © Living the Gospel of Life copyright © 1998, United States Conference of Catholic Bishops, Washington DC.

Gaudium et Spes and *Dignitatis Humanae* copyright © 1965,

Catechism of the Catholic Church, second edition, copyright © 2000,

Copyright © 2007, 2011, 2015, United States Conference of Catholic Bishops, Washington DC. All rights reserved. No part of this work may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the copyright holder.

ISBN 978-1-60137-528-5

A szöveget fordította a MSZ megbízásából: Szelenge Judit.

A KATOLIKUS TANÍTÁS ALKALMAZÁSA JELENTŐSEBB KÉRDÉSEK BEN: AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KATOLIKUS PÜSPÖKI KONFERENCIÁJÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA – ÖSSZEFOGLALÁS	18
Az emberi élet.....	19
A béke előmozdítása.....	19
Házasság és családi élet	20
Vallásszabadság	21
Megoldási javaslat a szegénység és a gazdasági igazság kérdésében.....	21
Egészségügyi ellátás.....	23
Migráció.....	23
Katolikus oktatás.....	23
Az igazságosság előmozdítása és az erőszak elvetése	24
Az igazságtalan megkülönböztetés elleni küzdelem.....	24
Közös otthonunk gondozása.....	24
Kommunikáció, média, kultúra	25
Globális szolidaritás	25
Harmadik rész	26
A POLITIKAI ÉLET CÉLJAI: KIHÍVÁSOK AZ ÁLLAMPOLGÁROK, JELÖLTEK ÉS KÖZTISZTVEISELŐK ELŐTT	26
JEGYZETEK.....	27

BEVEZETŐ JEGYZETEK

Az Egyesült Államok katolikus püspökei nagy örömmel teszik közzé ismét a katolikus hívek politikai felelősségéről összeállított dokumentumot: *Lelkiismeretünk formálása- Felelős állampolgárok nevelése*. Ez a nyilatkozat iránymutatót tartalmaz a katolikusok számára, arra nézve, hogy demokratikus társadalmunkban milyen módon gyakorolják aktívan jogaikat és kötelességeiket. Biztatjuk a lelkipásztorainkat, világi és szerzetes testvéreinket, és minden jó szándékú embert, hogy ezt a dokumentumot használják segédeszközként, egyrészt saját lelkiismeretük formálására, másrészt a rájuk bízottak tanításához, továbbá tiszteletteljes, nyilvános polgári párbeszédben, és a következő választások előtti politikai választások kialakításához a katolikus tanítás fényében.

Ez a nyilatkozat élénk tárja kettős örökségünket, melynek birtokában, mint katolikus hívek, és mint amerikai állampolgárok veszünk részt a társadalom életében. Mindenekelőtt azonban azt tartjuk szem előtt, hogy a polgári rendhez a Mennyei Országának állampolgáraiként viszonyuljunk, mely, bár még nem érkezett el a földre a maga teljességében, de már most megkívánja teljes hűségünket.

Ebben a dokumentumban nagyrészt az a 2007-es nyilatkozat szerepel, melyet akkor a püspökök elfogadtak, illetve tartalmaz néhány revíziót és frissítést.

Ez a kiadás különösen a *Lelkiismeretünk formálása- Felelős állampolgárok nevelése* 2007-es kiadása után megjelent pápai tanítások gazdag tárházából merít, vagyis XVI. Benedek pápa utóbbi éveiben, illetve Ferenc pápa mai napig megjelent tanításaiból. Ezekből a nagyszerű tanításokból olvashatjuk ki például azokat az üzeneteket az egyetemes Egyház számára, melyekre különösen oda kell figyelniük: Az igazságról teszünk tanúbizonyságot, s ez nem választható el a rászorulókat szolgálattól (*Caritas in Veritate*). Misszionárius tanítványként azt a megbízatást kaptuk, hogy örömmel vigyük el Krisztust a védett helyekről egészen a határokig (*Evangelii Gaudium*). Feladatunk, hogy gondoskodjunk közös otthonunkról és azokról, akik benne laknak, különösen a legszegényebkekről (*Laudato Si'*).

A dokumentum javított kiadása figyelembe veszi az Egyesült Államok bel- és külpolitikájának utóbbi alakulását is:

- Évente több, mint egy millió ártatlan emberi élet elpusztítása művi abortusz alkalmazásával
- Asszisztált öngyilkosság
- A házasság – a társadalom legalapvetőbb egységének - átértelmezése a joggyakorlatban, politikai testületekben, és egyre növekvő mértékben az amerikai társadalom egészében
- Az anyagi javak fogyasztásának túlzó fogyasztása, természeti források pusztítása, mely mind a környezetre, mind a szegényekre ártalmas.
- A keresztény testvéreink és a vallási kisebbségek ellen világszerte elkövetett gyilkos támadások
- A vallásszabadság átértelmezése, annak leszűkítése, mely mind az egyén lelkiismeretét, mind az Egyház szolgálatának szabadságát fenyegeti
- Gazdasági irányelvek, melyek nincsenek tekintettel a szegényekre sem itthon, sem külföldön
- A bevándorlási rendszer összeomlása, világméretű menekültválság
- Háborúk, terrorizmus, erőszak, mely az emberi élet és méltóság minden vonatkozását fenyegeti

Mindezek és más fenyegetések annak a rendszernek az összeomlásáról tanúskodnak, melyet Ferenc pápa „integrált ökológiának” nevezett (*Laudato Si'*, no. 137-55). Ha nem rendeződnek megfelelően az emberi személyek egymással, a teremtéssel, és végül magával Istennel való kapcsolataik, mindenben eluralkodik a bűn. Ferenc pápa arra emlékeztet, hogy minden egyénnek, nemzetnek és a globális közösség minden tagjának kötelessége, hogy a mások érdekeit az Isten kezéből kapott ajándékok birtoklása és kizsákmányolása iránti önző vágyai elé helyezze.

Imádkozva olvassuk végig ezt a dokumentumot. Nagy hiba volna – és ez sajnos igen gyakran megesik – hogy az Egyház tanításának egy-egy részletét kiragadva felhasználják azt saját, önző politikai célokra, vagy ideológiák érvényesítésére. Mindnyájan arra vagyunk hivatva, hogy igaz szeretettel szolgáljuk a teljes igazságot. Leghőbb vágyunk és imádságunk az, hogy ez a dokumentum segítségére legyen mindenkinek, aki erre a meghívásra válaszolni szeretne.

Végül, amellet, hogy ez az írás a polgári rendről szól, nem mulaszthatjuk el, hogy a híveket imádságra hívjuk. A küzdelmekhez, melyekkel nemzetként, és globális közösségként is szembe kell néznünk, nem elegendő mindössze „a legmegfelelőbb jelöltre” szavazni a politikai választások során. Amellet, hogy lelkiismeretünket formáljuk, bűntölnünk és imádkoznunk is kell, könyörögve szerető, irgalmas Istenünkhöz, hogy tegyen bennünket képessé Jézus Krisztus evangéliumának és tanításának hathatós hirdetésére, miközben mindennapjainkban megéljük hitünket. Vegyük komolyan hivatásunk fontosságát, hogy Krisztus kegyelme által másokat szolgáljunk, és alázatosan kérjük imáinkkal a Szentlélek kiáradásnak kegyelmét az Amerikai Egyesült Államokra.

Első rész

LELKIISMERETÜNK FORMÁLÁSA- FELELŐS ÁLLAMPOLGÁROK NEVELÉSE: AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KATOLIKUS PÜSPÖKEINEK REFLEXIÓJA A KATOLIKUS TANÍTÁSRA ÉS A POLITIKAI ÉLETRE

Bevezetés

Megváltásának társadalmi jelentősége van, mert „Isten Krisztusban nemcsak az egyes személyeket váltja meg, hanem az emberek közötti társas kapcsolatokat is”. Vallani, hogy a Szentlélek mindenkiben tevékenykedik, magában foglalja annak az elismerését, hogy át akar hatni minden emberi helyzetet és minden társadalmi kapcsolatot: „ ... Az első hirdetés elfogadása, amely arra hív, hogy engedjük Istentől szeretni magunkat, őt pedig azzal a szeretettel szeressük, amelyet ő maga közöl velünk, a személy életében és tevékenységében kivált egy első és alapvető reakciót: kívánni, keresni és a szívünkön viselni a többiek javát.

(Ferenc Pápa. *Evangelii Gaudium*, 178)

1. Mi, az amerikai nép, sok áldást és erősséget mondhatunk magunkénak, többek között a vallásszabadság és a politikai tevékenység szabadságának hagyományát. Ám, mint nép, komoly kihívásokkal is szembe kell néznünk, melyeknek mind politikai, mind erkölcsi vonatkozásai is vannak. Ez mindig is így volt; mi, katolikusok, arra vagyunk hivatva, hogy aktívan részt vegyünk a közéletben, olyan módon, mely következetesen képviseli a mi Urunk küldetését, a küldetést, melyben mi is hivatva vagyunk osztozni. Erről Ferenc pápa így tanít:

A hiteles hit ... magában foglalja annak a vágyát, hogy megváltoztassuk a világot, értékeket adjunk át, és hogy valami jobbat hagyjunk hátra földi utunk végén. Szeressük ezt a csodálatos bolygót, ahová Isten helyezett bennünket, és szeressük az emberiséget, amely lakja, minden drámájával és bajával, törekvéseivel és reményeivel, értékeivel és törekvésével együtt. A Föld közös otthonunk, és mi valamennyien testvérek vagyunk. Jóllehet „a társadalom és az állam helyes rendje a politika fő feladata”, az Egyház „nem maradhat az igazságosságért vívott harc peremén, és nem is szabad ott maradnia”.
(*Evangelii Gaudium*, 183)

Az igazságosságért vívott harcban Isten különleges ajándéka a reménység, melyet Benedek pápa így határoz meg a *Caritas in Veritate*-ban: „A remény, Isten abszolút ingyenes ajándéka úgy tör be életünkbe, mint ami nem jár nekünk, s mint ami túlszárnyalja az igazságosság minden törvényét” (no. 34). Így vállaljuk el a közjó szolgálatának feladatát örömmel és reménységgel, bizakodva, hogy Isten, aki „úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta,” velünk tart, és erőt ad az úton (Jn 3,16). Az Isten szeretet; arra vágyik, hogy segítsünk a „szeretet civilizációjának” felépítésében – egy olyan civilizációét, amelyben minden emberi lénynek lehetősége van megtapasztalni Isten szeretetét, és megélni ezt a szeretetet azáltal, hogy önmagukat szabadon odaajándékozzák egymásnak. Ferenc pápa arra buzdít az *Evangelii Gaudium*-ban, hogy elmélkedjünk

Az üdvözítő üzenet és a tevékeny felebaráti szeretet közötti felbonthatatlan kapcsolat(ról). Isten szava arra tanít, hogy a testvérben a megtestesülés állandó meghosszabbítása rejlik mindannyiunk számára: „Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek” (Mt 25,40). Amit másoknak teszünk, annak transzcendens dimenziója van: „Amilyen mértékkel mértek, olyannal fognak majd nektek is visszamérni” (Mt 7,2); és válaszol a felénk irányuló isteni irgalmasságra:

„Legyetek hát irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas. Ne mondjatok ítéletet senki fölött, s akkor fölöttetek sem ítélkeznek. Ne ítéljete el senkit, s akkor benneteket sem ítélnek el. Bocssátok meg, és nektek is megbocsátanak. Adjatok, és akkor ti is kaptok. [...] Amilyen mértékkel ti mértek, olyannal mérnek majd nektek is.” (Lk 6,36–38). Amit ezek a szövegek kifejeznek, az a minden erkölcsi törvényt megalapozó két főparancs egyikeként értett „testvér felé való kilépés önmagunkból” abszolút prioritása, s a legvilágosabb jel ahhoz, hogy mérlegre tegyük a lelki növekedés útját, amelyen Isten teljességgel ingyenes ajándékozására válaszul járunk. (Evangelii Gaudium, 179)

A szeretet arra készíti minket, „*hogy elmenjünk az egész világra, és hirdessük az evangéliumot minden teremtménynek (Mk 16,15)*” (Evangelii Gaudium, 181). Ferenc pápa itt azzal folytatja, hogy a *‘minden teremtmény’ kifejezés valójában az emberi élet minden vetületére vonatkozik; következésképpen „Jézus Krisztus örömhíre hirdetésének küldetése egyetemes rendeltetésű. Szeretetparancsa átfogja az élet minden dimenzióját, az összes személyt, az együttélés minden közegét és az összes népet. Semmi sem idegen számára, ami emberi”* (Evangelii Gaudium, 181). Ez a *„megbízás”* magában foglalja a politikai életben való részvételünket is.

2. Népünk politikai realitásai egyszerre lehetőségeket és kihívásokat jelentenek a számunkra. Népünk az „élet, a szabadság és a boldogságra való törekvés,” alapjaira épült, de maga az élethez való jog, különösen a meg nem született gyermekek, a halálos betegek és az öregek, vagyis az amerikai család legsebezhetőbb tagjainak élethez való joga nem kap teljes mértékű védelmet. Az a hivatásunk, hogy békét teremtsünk országunkban, mely háborút visel. Olyan ország a miénk, mely felesküdt a „szabadság és a mindenkire kiterjedő igazságosság” ügyére, de mégis túl gyakran van köztünk megosztás faji, etnikumi, vagy ökológiai egyenlőtlenségek mentén. Mi magunk eredetileg bevándorlók alkotta nemzet vagyunk, de most meg kell birkóznunk a kihívással, hogy túl sok bevándorló van közöttünk. Társadalmunk erős családjaink alapjára épült fel, melynek hivatása, hogy védelmezze a házasságot, és a családi élet számára erkölcsi és gazdasági támogatást nyújtson. Erős nép vagyunk egy erőszakos világban, szembeszállunk a terrorizmussal, és megpróbálunk egy biztonságosabb, igazságosabb, békésebb világot felépíteni. Gazdag társadalom vagyunk, ahol mégis túl sokan élnek szegénységben, nem juthatnak hozzá megfelelő egészségügyi ellátáshoz és az élet egyéb alapszükségleteihez. Egy globális közösség része vagyunk, felelősségünk, hogy jól sáfárkodjunk a földdel és a környezetünkkel, melyet Ferenc pápa „közös otthonunknak” nevez, és amely veszélybe került. Ezek a kihívások a közélet legégetőbb kérdései, és a mi közjóra való törekvésünknek is a fókuszpontjában vannak. ¹Elválaszthatatlanul összefonódnak egymással. Amint Ferenc pápa erősen hangoztatta: „... csak egyetlen, összetett társadalmi-környezeti válság létezik. A megoldás felé vezető utak átfogó megközelítést igényelnek, hogy legyőzhessük a szegénységet, visszaadhassuk a kirekesztettek méltóságát, és ezzel egyidejűleg gondját viselhessek a természetnek (Laudato Si’ 139).

3. Sok év óta törekszünk, mi, az Amerikai Egyesült Államok püspökei, arra, hogy a katolikus Egyház társadalmi és politikai életre vonatkozó tanítását hirdessük. Négy évenként nyilatkozatok sorozatát tettük közzé, melyek központi témája a „politikai felelősségvállalás” és a „hazaszerető állampolgárság” volt. A jelen dokumentumban a világ és nemzetünk előtt álló új kihívások fényében folytatjuk ezt a gyakorlatot, megtartva a folytonosságot mindazzal, amit eddig ebben a témában nyilatkoztunk. Ez tehát nem új tanítás, hanem megerősítése a püspöki konferenciánk és az egyetemes Egyház tanításának.

4. Katolikus hívekként olyan közösségnek vagyunk része, melynek gazdag öröksége segít bennünket, hogy figyelembe vegyük a közélet kihívásait és hozzájáruljunk a nagyobb igazságossághoz és a békéhez minden ember számára. Ennek a gazdag, a felelős állampolgárságról szóló örökségnek része a II. Vatikáni Zsinat *Dignitatis Humanae* című tanítása a vallásszabadságról. Ebben az áll, hogy a társadalom élvezheti „az igazságosság és a béke javait, melyek az emberek Istenhez és az ő szent akaratához való hűségéből erednek” (no. 6). Az igazságosságért való munkálkodáshoz szükség van arra, hogy a katolikus emberek elméje és szíve is a hit teljességében és tudásában formálódjon és művelődjön.

5. Ez a nyilatkozat kiemeli a katolikus Egyház szerepét minden egyes katolikus ember lelkiismeretének formálásában, és az azzal együtt járó erkölcsi felelősségvállalásában; aki hallja, befogadja és saját lelkiismeretének élethosszig tartó formálása során cselekvésre váltja az Egyház tanítását. E tanítások közül az első az Egyház társadalmi tanításának négy alapelve: Az emberi személy

méltósága, a közjó, a szubszidiaritás, és a szolidaritás (Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma, no. 160). Ezzel az alapvetéssel a katolikusok, annak érdekében, hogy egy jobb világ kialakításához hozzájárulhassanak, az evangélium és az Egyház erkölcsi és társadalmi tanításának fényében képesek helyesebben értékelni a politikai álláspontokat, pártállásokat, illetve a jelöltek ígéreteit és tetteit.

6. Mi is erre törekszünk, keresve a választ a következő négy kérdésre: (1) Milyen céllal foglalkozik az Egyházi tanító hivatal a közérdeket befolyásoló témákkal? (2) Az Egyházban kik vegyenek részt a politikai életben? (3) Hogyan segíti az Egyház a híveket a politikai kérdésekről való állásfoglalásban? (4) Mit közvetít az Egyház a katolikus társadalmi tanításról a nyilvánosság felé?

7. Ebben a nyilatkozatban mi, püspökök, nem azt akarjuk megmondani a katolikusoknak, hogy mire szavazzanak, és mire ne szavazzanak. Célunk, hogy segítsük a katolikus híveket lelkiismeretük formálásában, összhangban az Isten igazságával. Elismerjük, hogy a politikai életben a helyesen megformált lelkiismeret fényében megtett választás minden egyes személy saját felelőssége, és a közéletben való részvétel sokkal több, mint egyszerűen leadni a szavazócédulát egy bizonyos választás során.

8. A választások éveiben sok brosúrát és választási tanácsadót készítenek, és osztogatnak. Biztatjuk a katolikus híveket, hogy azokat a forrásokat használják, melyeket saját püspökük, saját államuk katolikus konferenciája, vagy az Amerikai Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciája jóváhagyott. Ezzel a nyilatkozással reflektálni kívánunk, és kiegészíteni, nem pedig helyettesíteni szeretnénk az egyházmegyéinkben és államainkban folyamatosan elhangzó püspöki tanítást. Amikor ezt a dokumentumot használjuk, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy Egyházunk tanítása koherensen az emberi személy méltóságának mindent átfogó tényén alapszik. Azon a méltóságon, melyet Szent II. János Pál pápa így jellemezett: „... teljes ragyogásában akkor mutatkozik meg, ha eredetét és célját szemléljük; az Isten saját képére és hasonlatosságára teremtett és Krisztus drága vérében megváltott ember azt a meghívást kapja, hogy „mint fiú a Fiúban” a Szentlélek élő temploma legyen, és az Istennel való boldog közösség életére van rendelve;” (*Christifideles Laici*, no. 37). Így, bár e dokumentum egyes állításai egybeeshetnek egyes pontokon a politikai spektrum különböző állásfoglalásaival, ám a benne foglalt tanításokat vezérlő alapelveket semmi esetben nem szabad figyelmen kívül hagyni, illetve összefüggésükből kiragadva felhasználni partizán érdekek szolgálatában. E dokumentum és a helyi püspökök reflexióinak fényében arra biztatjuk az Amerikai Egyesült Államok katolikusait, hogy aktívan vegyenek részt a politikai folyamatokban, különösen ezekben a kihívásokkal teli időkben.

Miért foglalkozik az Egyházi tanító hivatala közérdeket befolyásoló témákkal?

Az Egyház változó helyzetekre vonatkozó tanítása ki van téve jelentősebb vagy új fejleményeknek, és vita tárgyát is képezheti, ám azt nem kerülhetjük el, hogy konkrétak legyünk – anélkül, hogy részletekbe bocsátkoznánk –, hogy a nagy társadalmi elvek ne maradjanak pusztán általános, senkit meg nem szólító útmutatások. ... A lelkipásztoroknak – elfogadva a különböző tudományok eredményeit – joga van véleményt nyilvánítani mindarról, ami a személyek életére vonatkozik, lévén hogy az evangelizáció feladata minden emberi lény teljes értékű haladását magában foglalja és igényli.

(Ferenc pápa: *Evangelii Gaudium*, no 182)

9. Az Egyháznak kötelessége, hogy részt vegyen a társadalom erkölcsi formálásában; ezt kívánja meg tőlünk a hitünk. Ez annak a küldetésnek az alapvető része, melyet Jézus Krisztustól kaptunk, aki a Szentírásban és a Szentmagyományban kinyilatkoztatott élet előképét adja nekünk. A II. Vatikáni Zsinat tanítására rezonálva: Krisztus, az Ige, testté lett, megmutatja nekünk az Atya szeretetét, és feltárja előttünk, mit jelent igazában embernek lenni (Lásd *Gaudium et Spes*, no. 22). Krisztus irántunk való szeretete megláttatja velünk saját méltóságunkat a maga teljességében, és arra készíti bennünket, hogy úgy szeressük felebarátunkat, ahogy Ő szeretet bennünket. Krisztus, a Tanító, megmutatja nekünk hogy mi a valóban igaz és jó, vagyis, hogy mi van összhangban emberi természetünkkel, szabad és értelmes lényekével, akiket Isten saját képmására és hasonlatosságára teremtett, és akiket a Teremtő méltósággal, jogokkal és kötelességekkel ruházott fel.

Krisztus a gyengeségeinket is feltárja előttünk, melyek minden emberi próbálkozás részei. A kinyilatkoztatás nyelvében szembe kell néznünk a bűnnel, mind a személyes, mind a strukturális bűnnel. Benedek pápa szerint „Az Egyház bölcsessége mindig is azt ajánlotta, hogy a társadalmi tények értelmezésében és a társadalom alakításában tartsuk szem előtt az áteredő bűnt” (*Caritas in Veritate*, no. 34). A „bűn struktúrái”- ahogy Szent II. János Pál nevezi azokat – „a személyes bűnben gyökereznek, és ezért mindig a személyek konkrét tetteihez kapcsolódnak, akik ezeket létrehozzák, megerősítik és felszámolásukat megnehezítik” (*Sollicitudo Rei Socialis*, no. 36). Így hitünk segít megértenünk, hogy a szeretet civilizációjának előmozdítása során foglalkozni kell saját kudarcainkkal és azzal, ahogy ezek a kudarcok eltorzítják a társadalmunk szélesebb körű rendezettségét. A *Katolikus Egyház Katekizmusának* szavaival: „Annak figyelmen kívül hagyása, hogy az emberi természet sebzett és rosszra hajló, súlyos tévedésekre vezet a nevelés, a politika, a társadalmi cselekvés és az erkölcsiség területén” (no. 407). Amint Ferenc pápa XVI. Benedek pápát idézve ismét megerősítette az *Evangelii Gaudium*-ban, „a szeretet a vezérelve nem csupán mikro-viszonyainknak, a baráti, a családi és kisközösségi kapcsolatoknak, hanem a makro-viszonyoknak, a társadalmi, gazdasági és politikai kapcsolatoknak is” (no. 205).

10. A hit tanítása az emberi személy méltóságáról, minden emberi élet szentségéről és az emberiség erősségeiről és gyengeségeiről, segít még világosabban felismerni ugyanazokat az igazságokat, melyeket az emberi értelem ajándéka is közvetít számunkra. Ezeknek az igazságoknak a középpontjában a minden ember méltósága iránti tisztelet áll. Ez a katolikus erkölcsi és társadalmi tanítás magja. Mivel mi a hit és az értelem emberei vagyunk, helyes és szükséges, hogy az emberi életről és az ember méltóságáról szóló alapvető igazságot magunkkal vigyük a közélet területére is. Arra vagyunk meghívva, hogy gyakoroljuk Krisztus parancsát: „szeressétek egymást” (Jn 13,34). Arra is hivatottak vagyunk, hogy előmozdítsuk mindenki jólétét, megosszuk áldásainkat azokkal, akik a leginkább rászorulnak, hogy megvédelmezzük a házasságot, és mindenkinek az életét és méltóságát, különösen a gyengéket, a sebezhetőket és azokat, akik nem juthatnak szóhoz. XVI. Benedek pápa első enciklikájában, a *Deus Caritas Est*-ben elmagyarázza, hogy „hívó laikusok egész életét a szeretetnek kell éltetnie, és politikai tevékenységüket is „a szociális szeretet” értelmében át kell hatnia” (no. 29).

11. Vannak, akik számára kérdéses, hogy helyes-e az Egyháznak szerepet vállalnia a politikai életben. Akárhogy is, a kötelesség, hogy tanítsuk az erkölcsi igazságokat, melyek életünket és a közéletet alakítják, központi helyet foglal el küldetésünkben, amelyet Jézus Krisztus az Egyháznak adott. Továbbá, az Egyesült Államok Alkotmánya védi a hívő egyének és vallásos testületek azon jogát, hogy részt vegyenek, és szabadon véleményt nyilvánítsanak a politikában, állami beavatkozás, favoritizmus és hátrányos megkülönböztetés nélkül. A polgári törvénykezésnek teljes mértékben el kell ismernie és védenie az Egyházat és a polgári társadalom más intézményeit, hogy szabadon részt vehessenek a kulturális, politikai és gazdasági életben, oly módon, hogy közben nem kényszeríthetők leglényegesebb erkölcsi meggyőződéseik elhagyására vagy figyelmen kívül hagyására. Népünk pluralizmusának hagyományát erősíti, és nem jelenthet számára fenyegetést, amikor vallási csoportok és hívő emberek behozzák meggyőződéseiket és gondjaikat a közéletbe. Valóban, Egyházunk tanítása összhangban van a népünk történelmét meghatározó alapvető értékekkel, melyek így foglalhatók össze: az „élet, a szabadság és a boldogság keresése.”

12. A katolikus közösség fontos értékekkel gazdagítja a politikai párbeszédet nemzetünk jövőjével kapcsolatban. Egy következetes erkölcsi keretrendszer segítségével – melyet a Szentírás és az Egyház tanítása által megvilágosított, alapvető emberi értelem alapjára állítottunk fel – összegezzük a problémákat, politikai programokat és kampányokat. Széleskörű tapasztalattal rendelkezünk a rászorulóknak a szolgáltatásban – a fiatalok oktatása, a válságba jutott családok szolgálata, betegápolás, hajléktalanok befogadása, válsághelyzetben lévő, gyermeket váró nők megsegítése, az éhezők táplálása, a bevándorlók és menekültek befogadása, a globális szolidaritás kiterjesztése, és a béke előmozdítása terén. Minden szomszédunkkal együtt ünnepeljük országunk történelmileg erőteljes elköteleződését a vallásszabadság iránt, mely lehetővé tette az Egyház számára, hogy szabadon szolgálja a közjót.

Az Egyházban kik vegyenek részt a politikai életben?

A világi híveknek -- kiknek az Egyház egész életében tevékeny szerepet kell vállalniuk -- nemcsak az a feladatuk, hogy keresztény szellemmel itassák át a világot, hanem arra is

hivatottak, hogy a társadalomban minden helyzetben Krisztus tanúi legyenek.

A püspökök pedig, kikre Isten Egyháza vezetésének feladatát bízta, papjaikkal együtt úgy hirdessék Krisztus üzenetét, hogy a hívők minden földi tevékenységét az evangélium fénye világítsa meg. Valamennyi lelkipásztor gondoljon továbbá arra, hogy mindennapi életével és munkálkodásával az Egyházat képviseli a világ felé, az emberek róla ítélik meg a krisztusi üzenet erejét és igazságát.

(II. Vatikáni Zsinat, *Gaudium et Spes*, no. 43)

13. A katolikus hagyomány szerint „hűséges állampolgárnak lenni erény, és a politikai életben való részvétel erkölcsi kötelesség. „Minden nemzet tagjai úgy alakítják ki életük társadalmi vetületét, hogy közben felelős állampolgárokká lesznek” (*Evangelii Gaudium*, no. 220). A politikai életben való részvétel kötelezettsége keresztségünkben gyökerezik, hogy Jézus Krisztust kövessük, és minden cselekedetünkkel keresztény tanúságtevők legyünk. Ahogy a *Katolikus Egyház Katekizmusa* emlékeztet: „Mindenkinek a maga helyén és a maga feladatkörében részt kell vennie a közjó előmozdításában. Ez a kötelesség hozzátartozik az emberi személy méltóságához. ... Az állampolgároknak, amennyire lehetséges, tevékenyen részt kell venniük a közéletben” (1913 és 1915).

14. Sajnos országunkban a politika gyakran válik különböző érdekek egymás elleni harcának, részrehajló támadások, hangoskodások és média botrányok színterévé. Az Egyház másfajta politizálásra hív meg: olyanra, melyet az erkölcsi meggyőződés, a helyesen formált lelkiismeret alakít ki, s amely minden emberi lény méltóságára, a közjó előmozdítására, a gyengék és sebezhetőek védelmére összpontosít. Ferenc pápa így emlékeztet: „Az annyira befeketedett politika magasrendű hivatás, a szeretet egyik legértékesebb formája, mert a közjót szolgálja... Kérem az Urat, ajándékozzon nekünk több olyan politikust, akik valóban a szívükön viselik a társadalmat, a népet, a szegények életét!” (*Evangelii Gaudium*, no. 205). A felelős állampolgárságra szóló katolikus felhívás megerősíti a politikai tevékenység fontosságát és leszögezi, hogy a közszolgálat tiszteletreméltó hivatás. Állampolgárokként az erkölcsi meggyőződésünk iránymutatása legyen számunkra a mérvadó, sokkal inkább, mint valamilyen párthoz vagy érdekcsoporthoz való tartozásunk. Ha szükséges, a mi részvételünk akár hozzá is járulhat pártunk átalakításához; nem engedhetjük meg, hogy a párt alakítson át bennünket, hogy miatta elhanyagoljuk vagy megtagadjuk alapvető erkölcsi normáinkat, vagy jóváhagyjunk lényegükben gonosz tetteket. Arra vagyunk hivatottak, hogy összehangoljuk elveinket és politikai állásfoglalásunkat, értékrendszerünket és szavazatainkat, hogy hozzájáruljunk az igazság és szeretet civilizációjának megépítéséhez.

15. A papság és a hívek kölcsönösen kiegészítő szerepet töltenek be a közéletben. Nekünk, püspököknek elsősorban az a felelősségünk, hogy továbbadjuk az Egyház erkölcsi és társadalmi tanítását. A papokkal, diakónusokkal együtt, és az Egyház szerzetesi illetve világi vezetőinek segítségével az a dolgunk, hogy azokat az alapvető erkölcsi elveket tanítsuk, amelyek segítenek a katolikusoknak lelkiismeretük helyes formálásában, hogy iránymutatást adjunk a közéleti döntések erkölcsi vonatkozásaiban, és hogy bátorítsuk a híveket a politikai életben rájuk háruló felelősség vállalására. E feladatok ellátása közben az Egyház vezetői tartózkodnak egyes politikai jelöltek támogatásától vagy ellenzésétől. Ahogy XVI. Benedek pápa kijelentette a *Deus Caritas Est*-ben,

Az Egyház tudja, hogy nem feladata ezt a tanítást politikailag megvalósítani: szolgálni és segíteni akarja a lelkiismeret formálását a politikában, hogy növekedjék az igazságosság igazi követelményei iránti világos látás; e követelményeknek megfelelően cselekedjenek, főként akkor, ha széles körben elterjedt érdekek állnak az igazságossággal szemben.... Az Egyház nem képes magához ragadni a politikai harcot a lehető legigazságosabb társadalom megvalósítása érdekében, és ezt meg sem teheti. Az Egyház nem képes az állam helyére állni, és nem is szabad megtennie. De nem képes és nem is szabad kimaradnia az igazságosságért való küzdelemből. (no. 28)

16. A Szentatya még azt is kijelentette a *Deus Caritas Est*-ben, hogy „a társadalom igazságos rendjéért végzett tevékenység igazában a hívő laikusok közvetlen feladata.” (no. 29). Ez a feladat ma fontosabb, mint valaha is, napjaink politikai körülményei között, ahol a katolikusok akár politikailag

jogfosztottnak is érezhetik magukat, hiszen érezhető, hogy egyetlen párt sem, és csak túl kevés jelölt osztja teljes mértékben az Egyház minden ember fogantatástól a természetes halálig tartó élete és méltósága iránti átfogó elkötelezettségét. De ez mégsem a visszavonulás vagy az elbátortalanodás ideje; arra van inkább most szükség, hogy megújítsuk elkötelezettségünket. Lelkiismeretüket a katolikus tanítással egybehangzóan formálva, katolikus nők és férfiak, aktívan részt vehetnek a politikai életben: jelölteként a választásokon; politikai pártok tagjaiként; hangot adva álláspontjuknak a megválasztott tisztviselők felé; az Egyházmegyei szociális missziókhoz, érdekvédő hálózatokhoz, állami katolikus konferencia kezdeményezésekhez, közösségi szervezetekhez, és egyéb, hiteles erkölcsi tanítást a gyakorlatban megvalósító közéleti csoportokhoz, csatlakozva. Még annak is, aki nem szavazhat, joga van ahhoz, hogy felemelje hangját olyan kérdésekben, melyek hatással vannak a saját életére és a közjóra.

HOGYAN SEGÍTI AZ EGYHÁZ A HÍVEKET A POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI KÉRDÉSEKRŐL VALÓ ÁLLÁSFOGLALÁSBAN?

Amint azt az Amerikai Egyesült Államok püspökei helyesen megállapítják: miközben az Egyház sürgeti az objektív, mindenki számára érvényes erkölcsi törvényeket, „vannak, akik ezt a tanítást igazságtalannak vagy az alapvető emberi jogokkal ellenkezőnek találják. Az ilyen érvek általában abból az erkölcsi relativizmusból fakadnak, mely nem alaptalanul az egyén abszolút jogaiba vetett bizalomhoz kapcsolódik. Ebből a szempontból az Egyházat úgy fogják fel, mintha egy sajátos előítéletet támogatna, s mintha ütközne az egyéni szabadsággal.” (Az USA Püspöki Konferenciája, Ministry to Persons with a Homosexual Inclination: Guidelines for Pastoral Care (2006), 17.) Olyan információs társadalomban élünk, mely minden megkülönböztetés nélkül adatokkal halmoz el, mindenkit ugyanazon a szinten, s ennek eredményeként abban a pillanatban, amikor erkölcsi kérdések vetődnek fel, félelmetesen felszínessé tesz. Következésképpen olyan nevelésre van szükség, mely megtanít a kritikus gondolkodásra, és felkínálja az értékekben való érlelődés folyamatát.

(Ferenc pápa, *Evangelii Gaudium*, no. 64)

A helyes lelkiismeret-formálás

17. Az Egyház segít tagjainak lelkiismeretük helyes formálásában, s ezáltal eszközt ad számukra, hogy a politikai és társadalmi kérdésekkel képesek legyenek érdemben foglalkozni. A katolikus emberek komoly, egész életén át tartó kötelessége, hogy saját lelkiismeretüket az emberi értelemmel és a katolikus Egyház tanításával összhangban formálják. A lelkiismeret nem arra való, hogy bármit, amit csak tenni akarunk, igazoljunk vele. Nem is pusztán „érzés,” hogy mit szabad vagy nem szabad tenni. A lelkiismeret az Isten hangja, mely az emberi szívben szólal meg, kinyilatkoztatja az igazságot, és meghív bennünket, hogy tegyük a jót, kerüljük a gonoszt. A lelkiismeret mindig komoly erőfeszítéseket kíván tőlünk, hogy megalapozott erkölcsi ítéleteket hozunk, melyek hitünk igazságain alapulnak. A *Katolikus Egyház Katekizmusa* így fogalmazza ezt meg: „Az erkölcsi lelkiismeret az értelem ítélete, aminek segítségével az emberi személy fölismeri egy konkrét -- következő, folyamatban lévő vagy már megtett -- cselekedet erkölcsi minőségét. Az embernek mindenben, amit mond és tesz, hűségesen követnie kell azt, amit igaznak és helyesnek tud” (no. 1778).

18. A lelkiismeret formálásának több összetevője van. Először is, vágyakozás a jóra és az igazra. A katolikusok esetében ez azt jelenti, hogy készek nyitott szívvel keresni az igazságot és helyénvalót, a Szentírás és az Egyház tanításának, vagyis a *Katolikus Egyház Katekizmusának* tanulmányozásával. Az is fontos, hogy megvizsgálják a különböző választási lehetőségekhez tartozó tényeket és háttér információt. Végül szükség van imádságos reflexióra is az Isten akaratának felismeréséhez. A katolikusoknak azzal is tisztában kell lenniük, hogy ha nem a hit és az Egyház erkölcsi tanításának fényében formálják lelkiismeretüket, téves ítéleteket hozhatnak.²

Az okosság erénye

19. Az Egyház nem csak az erkölcsi igazság tanításával támogatja a lelkiismeret-formálást, hanem azzal is, hogy bátorítja tagjait az okosság erényének gyakorlásában, melyet Szent Ambrus „az erények kocsisának” nevezett. Az okosság az a képességünk, mely „a gyakorlati értelmet fölkészíti arra, hogy minden helyzetben fölismerje igazi javunkat, és annak megtételéhez megtalálja a helyes eszközöket” (*Katolikus Egyház Katekizmusa*, no. 1806). Az okosság formálja és informálja azt a képességünket, mellyel különböző lehetőségek közül választunk, hogy felismerjük, mi az adott alkalomhoz a leginkább illő alternatíva, és határozottan tudjunk cselekedni. Ennek az erénynek a gyakorlása gyakran megkívánja, hogy tetteinkkel bátran védelmére keljünk erkölcsi elveinknek, miközben egy igazságos, és békés társadalom megépítéséhez szükséges döntést kell meghoznunk.

20. Az Egyház tanítása világosan kijelenti, hogy semmilyen jó cél nem szentesíthet erkölcstelen eszközt. Mivel valamennyien a közjó előmozdításán fáradozunk –az emberi élet fogantatástól a természetes halálig tartó, szent sérthetlenségének védelmezésével, a vallásszabadság előmozdításával, a házasság védelmezésével, az éhezők táplálásával, a hajléktalanoknak fedelet biztosítva, a bevándorlók befogadásával és a környezet védelmével, – fontos azt is felismernünk, hogy nem minden lehetséges cselekedet erkölcsileg helyénvaló. Felelősségünk, hogy megfontolt megkülönböztetéssel eldöntsük, mely közintézkedések erkölcsileg megalapozottak. A katolikusok más-más módokon válaszolhatnak a különböző, kényszerítő társadalmi problémákra, de abban nem lehet köztünk különbség, hogy erkölcsi kötelességünk elősegíteni egy igazságosabb és békésebb világ kialakulását, olyan, erkölcsileg elfogadható eszközökkel, melyek védelmezik a gyengéket és kiszolgáltatottakat, az emberi jogokat és az emberi méltóságot.

Tenni a jót, kerülni a rosszat

21. A lelkiismeret formálásának gyakorlásában az okosság erényének segítségével a katolikusok arra hivatottak, hogy gyakorlatias ítéleteket hozzanak a politikai arénában a jó és rossz lehetőségekről.

22. Van néhány dolog, amit soha nem szabad megtennünk, sem egyénileg, sem, mint társadalom, mert azok mindig összeegyeztethetetlenek az Isten és a felebarát iránti szeretettel. Az ilyen tettek annyira helytelenek, hogy mindig ellentétben állnak a személy valódi javával. Ezek „természetüknél fogva gonosz” cselekedetek. Ezeket mindig el kell utasítani és nekik ellenszegülni, és soha nem szabad ezeket támogatni illetve elnézni. A legtökéletesebb példa erre az ártatlan élet szándékos elpusztítása, mint az abortusz és az eutanázia. Országunkban „az abortusz és az eutanázia az emberi méltóság elsőszámú ellenségeivé váltak, hiszen közvetlenül magát az életet támadják, ami az ember számára a legalapvetőbb jó, és minden más jónak az alapfeltétele” (*Living the Gospel of Life* no. 5). Súlyos erkölcsi következményekkel járó hiba az ártatlan emberi élet elpusztítását pusztán az egyén döntési jogának szintjén kezelni. Egy olyan jogrendszer, mely a választás joga érdekében megsérti az élethez való alapvető jogot, alapjaiban hibás.

23. Hasonlóképpen, az emberi lények klónozása, embriókon végzett kísérletek, és más cselekedetek, melyek közvetlenül sértik az emberi élet szentségét, szintén természetüknél fogva gonoszak. Az ilyeneket mindig ellenezni kell. Más, ártatlan emberi életek elleni közvetlen támadásokat, mint a népirtást, kínvallatást, és a civil lakosság elleni terrorista vagy háborús támadásokat soha, semmivel nem lehet igazolni. Sem az emberi méltóság megsértését, mint a rasszista cselekedeteket, a munkások eszközként kezelését, munkások és szegények emberhez nem méltó életkörülményeinek szándékos fenntartását, a szegény emberek eldobhatóként kezelését, és a házasság lényegi jelentését tagadó átértelmezését soha, semmivel sem lehet igazolni.

24. A természetüknél fogva gonosz cselekedetekkel - melyek aláássák az emberi személy méltóságát - való szembeszállás mellett azt is látnunk kell, hogy mi az a jó, amit meg kell tennünk, vagyis, hogy mivel járulhatunk hozzá a közjóhoz és hogyan lehetünk szolidárisak a rászorulókkal. Ahogy Szent II. János Pál pápa mondta: „Az a tény, hogy csak a tiltó parancsok köteleznek mindig és minden körülmények között, nem jelenti azt, hogy az erkölcsi életben a tilalmak fontosabbak, mint a pozitív parancsok, melyek a jó megtételére köteleznek.” (*Veritatis Splendor*, no. 52). Szembeszállni a gonosszal és jót cselekedni - mindkettő alapvető kötelességünk.

25. Az élethez való jog magában foglal és kapcsolódik más emberi jogokhoz is – az alapvető javakhoz, melyekre minden emberi személynek szüksége van ahhoz, hogy éljen és gyarapodjék. Minden étellel kapcsolatos kérdés összefügg, hiszen ha a társadalom bármely tagjának vagy csoportjának esetében bekövetkezik az élet tiszteletének eróziója, az szükségszerűen csökkenti minden élet tiszteletét. Az erkölcsi parancs, hogy segítsünk rászoruló felebarátainkon – létszükségletekkel, mint az étel, szállás, egészségügyi ellátás, oktatás és értelmes munka – egyetemesen kötelező érvényű lelkiismeretünk számára, és többféle módon is teljesíthetjük. A katolikusoknak meg kell keresniük e szükségletek kielégítésének legmegfelelőbb módjait. Ahogy Szent XXIII. János pápa tanított: „az embernek joga van az élethez, joga van testi épségéhez, joga van mindazokra az eszközökhöz, melyek szükségesek a tisztességes élet éléséhez: ilyenek elsősorban a táplálék, a ruházat, a lakás, a pihenés, a gyógykezelés, végül az államtól nyújtandó szükséges szolgáltatások, amelyekkel az egyénekről gondoskodik.” (*Pacem in Terris*, no. 11).

26. Szent II. János Pál pápa kifejtette annak fontosságát, hogy ragaszkodnunk kell az Egyház alapvető tanításához: „önámító és hiábavaló az az általános megfontolás, amely ugyan az emberi jogok közül például az egészséghez, a lakáshoz, a munkához, a családhoz, a kultúrához való jogokat emlegeti, de a legfőbbet, az *élethez való jogot*, mint legelső, a többi személyi jog forrását és föltételét nem védelmezi minden erejével.” (*Christifideles Laicini*. 38).

27. A közéletben két kísértés okozhat torzulást abban, ahogy az Egyház az emberi életet és méltóságot védelmezi:

28. Az első az erkölcsi kérdések egyenlő fontosságúnak tekintése, mely nem tesz különbséget az emberi étellel és méltósággal kapcsolatos, különféle kérdések között. Az ártatlan emberi élet szándékos és közvetlen elpusztítása a fogantatás pillanatától a természetes halálig minden esetben helytelen, és ezt a kérdést nem lehet csak egynek tekinteni a sok közül. Mindig ellenezni kell.³

29. A másik kísértés az erkölcsi megkülönböztetés helytelen alkalmazása, vagyis, hogy nem törődnek, illetve vesznek tudomást az emberi élet és méltóság elleni más, súlyos fenyegetésekről. A környezet pusztulásának jelenlegi és az előre jelzett mértéke mára erkölcsi válsággá növekedett, különösen azért, mert veszélyezteti a jövő az egész emberiségét, itt és most pedig a szegény és kiszolgáltatott emberi személyek életét. A rasszizmus és a többi igazságtalan megkülönböztetés, a halálbüntetés, az igazságtalan háború, a kínvallatás⁴, a háborús bűnök, nem segíteni azokon, akik éhezéstől, gyógykezelés hiányától szenvednek, a pornográfia, a polgári házasság átértelmezése, a vallásszabadság veszélyeztetése, vagy egy igazságtalan bevándorlási politika mind súlyos erkölcsi kérdések, melyek kihívást jelentenek lelkiismeretünk számára, és megkívánják tőlünk, hogy cselekedjünk. Ezek nem szabadon választható témák, melyeket, ha akarunk, figyelmen kívül hagyhatunk. A katolikusoknak komolyan át kell gondolniuk az Egyház tanítását ezekről a kérdésekről. Bár a mód, hogy miképpen lehet a legjobban reagálni ezekre a kihívásokra, és a többi, az emberi élet és méltóság elleni kényszerítő fenyegetésekre, lehet elvi vita és döntéshozatal tárgya, ám ez nem teszi ezeket a kérdéseket elhagyhatóvá, és azt sem teszi lehetővé, hogy a katolikusok figyelmen kívül hagyják, vagy ne vegyenek tudomást az Egyház tanításáról ezekkel a fontos témákkal kapcsolatban. Természetesen nem minden katolikusnak lesz módja aktívan részt venni minden ilyen ügyben, de támogatnunk kell egymást, miközben hívő közösségünk az emberi életet és méltóságot védelmezi mindenütt, ahol azt fenyegetik. Nem különálló frakciók vagyunk, hanem a hívek egyetlen nagy családja, akik Jézus Krisztus küldetését teljesítik.

30. A Vatikán Hittani Kongregációja hasonlóan nyilatkozott erről: „... azt is meg kell jegyezni, hogy egy jól megalapozott keresztény öntudat nem engedi meg olyan politikai programra vagy egyes törvényjavaslatra történő szavazást, amely ellentétes a hit és erkölcs alapvető tételeivel. A keresztény hit szerves egységet alkot és ezért nem lehetséges valamely részelemét kiragadni anélkül, hogy az egész katolikus tanítás ne sérülne. Az Egyház szociális tanításának egyes kiválasztott vonatkozása iránti politikai kötődés nem meríti ki a közjó iránti teljes felelősség vállalását. (*Katolikusok részvétele és magatartása a politikai életben. A Hittani Kongregáció dokumentuma*, no. 4)

Erkölcsi döntéseket hozni

31. A politikai élet döntései összetettek, és szükségünk van jól megformált lelkiismeretre, és az okosság erényére. Lelkiismeretünk gyakorlása ott kezdődik, hogy nyíltan szembeszállunk minden olyan

törvénnyel és intézkedéssel, melyek sértik az emberi életet és gyengítik annak védelmét. Azok, akik tudva, szándékosan és közvetlenül támogatják az alapvető erkölcsi elveket aláásó közintézkedéseket és jogalkotást, együttműködnek a gonosszal.

32. Időnként már érvényben vannak erkölcsileg elhibázott törvények. Ebben az esetben a jogszabályoknak az élet védelmére történő alkalmazásához körültekintő megfontolásra és a „lehetséges művészetére” van szükség. Időnként ez a folyamat részben, vagy fokozatosan helyreállíthatja az igazságosságot. Szent II. János Pál pápa például az tanította, hogy ha kormányhivatalnok, aki teljes mértékben ellenzi az abortuszt, nem képes teljesen érvényteleníteni egy pro-abortusz törvényt, azért munkálkodhat, hogy javítsa az emberi magzat életének védelmét, „korlátozva a kárt, melyet az ilyen törvény okoz,” és amennyire csak lehetséges, csökkentve annak negatív hatását (*Evangelium Vitae*, no. 73). A törvény járulékos javításának ilyen módja elfogadható lépések az igazság helyreállítása irányában. Ám a katolikusok soha nem hanyagolhatják el a fogantatás pillanatától a természetes halál bekövetkeztéig tartó emberi élet teljes mértékű védelmére való törekvés erkölcsi követelményét.

33. Szükség van az okos megfontolásra az erkölcsi elvek alkalmazásához az egyes politikai döntések esetében, mint például a fegyveres konfliktus, lakásügy, egészségügyi ellátás, bevándorlás és hasonló. Ez nem azt jelenti, hogy minden választási lehetőség egyaránt érvényes, vagy, hogy a mi általunk, vagy más katolikus vezetők által közzétett iránymutatás csak egy a sok lehetséges politikai vélemény és politikai oldal közül. Ellenkezőleg, azt kérjük a katolikusoktól, hogy figyelmesen hallgassanak az Egyház tanítására, amikor a katolikus társadalmi tanítást alkalmazzák egyes konkrét politikai javaslatokra vagy helyzetekre. Amikor mi, püspökök ilyen konkrét esetekben javaslatot teszünk vagy állást foglalunk, az nem bír ugyanazzal a tekintéllyel, mint az egyetemes erkölcsi tanítások. Mindemellett az Egyház útmutatása ezekben az ügyekben nélkülözhetetlen forrás a katolikusok számára, annak megítéléséhez, hogy saját erkölcsi ítéleteik összhangban vannak-e az Evangéliummal és a katolikus tanítással.

34. A katolikusok gyakran nehéznek érzik eldönteni, hogy hogyan szavazzanak. Ezért fontos a jól formált lelkiismeret szerint szavazni, mely képes érzékelni az erkölcsi javak helyénvaló kapcsolatait. Egy katolikus nem szavazhat olyan jelöltre, aki politikájával természetüknél fogva gonosz cselekedeteket támogat, mint az abortusz, az eutanázia, az asszisztált öngyilkosság, a munkások és szegények emberhez nem méltó életkörülményeinek szándékos fenntartása, a házasság eredeti jelentését veszélyeztető átértelmezése, a rasszista viselkedés, ha a jelölt szándéka, hogy ezt az álláspontot támogassa. Ilyen esetekben a katolikus a súlyos gonosszággal való formális együttműködés bűnében vétkes. Ugyanakkor, a szavazó nem igazolhatja saját közömbösségét vagy figyelmetlenségét, az emberi életet és méltóságot érintő más fontos erkölcsi kérdésekben azzal, hogy a jelölt ellenez valamilyen lényegi gonosszást.

35. Lehetnek olyan esetek, amikor egy katolikus szavazó ugyan elveti egy jelölt valamilyen elfogadhatatlan álláspontját, mellyel az valamilyen lényegében gonosz tettet támogat, és mégis arra a jelöltre adja le a szavazatát, más, súlyos erkölcsi megfontolások eredményeképpen. Az ilyen szavazat csak valóban súlyos erkölcsi okok esetében megengedhető, nem pedig azért, hogy önös érdekeket vagy partizán érdekeket támogassunk, vagy figyelmen kívül hagyjunk valamilyen alapvető erkölcsi rosszat.

36. Amikor valamennyi jelölt támogat egy lényegileg gonosz cselekedetet, a lelkiismeretes szavazó dilemmával szembesül. Ebben az esetben meghozhatja azt a rendkívüli döntést, hogy tartózkodik a szavazástól, vagy pedig, gondos mérlegelés után arra a jelöltre adhatja le a szavazatát, akit úgy ítél meg, hogy kevésbé fogja az erkölcsileg hibás álláspontot képviselni, és valószínűbb, hogy inkább más, valódi emberi javakat fog előmozdítani.

37. E döntések meghozatalához nélkülözhetetlen, hogy a katolikusokat jól megformált lelkiismeretük vezesse, mely felismeri, hogy nem minden kérdésnek van ugyanolyan erkölcsi súlya, és hogy erkölcsi kötelességünk, hogy ellenezzük a lényegükben gonosz cselekedeteket előmozdító politikát, különös követelményt állít lelkiismeretünk és cselekedeteink elé. Ezekhez a döntésekhez figyelembe kell vennünk a jelölt elkötelezettségeit, jellemét, becsületességét, és a képességét, mellyel egyes ügyeket befolyásolni tud. Végül is ezt a döntést minden egyes katolikus ember saját, a katolikus erkölcsi tanítás által formált lelkiismeretének vezetésével kell, hogy meghozza.

38. Lényeges, hogy világosan lássuk, hogy a valamennyi állampolgár előtt álló politikai választás nemcsak az általános békét és boldogulását befolyásolja, hanem az egyén üdvösségére is hatással lehet. Ugyanígy, az, hogy egy köztisztviselő milyen törvényeket és intézkedéseket támogat, hatással lehet lelki jólétére. XVI. Benedek pápa az Eukarisztiáról szóló elmélkedésében az Oltáriszentséget a „szeretet szentségének” nevezte, és meghívott mindnyájunkat, hogy éljünk - az ő kifejezésével élve -

„eucharisztikus életet.” Ez azt jelenti, hogy annak a megváltó szeretetnek kell formálnia gondolatainkat, szavainkat és döntéseinket, beleértve a társadalmi szereplésünket is, amellyel az Oltáriszentségben találkozunk. A Szentatya „eucharisztikus következetességre” hívta meg az Egyház minden tagját:

Fontos hangsúlyoznunk azt, amit a Színódusi Atyák eucharisztikus következetességnek neveztek, amelyre valamennyien meghívást kaptunk. Az Isten előtt kedves kultusz ugyanis soha nem csak magáncselekmény, melynek ne lennének következményei a társas kapcsolatainkra: megkívánja hitünk nyilvános megvallását. Ez minden megkereszteltre érvényes, de különösen sürgető azok számára, akiknek társadalmi vagy politikai helyzetük következtében állást kell foglalniuk alapvető értékekkel kapcsolatban, mint például az emberi élet tisztelete és védelme fogantatásától a természetes halálig, a férfi és nő házasságára alapuló család, a gyermekek nevelésének szabadsága és a közjó előmozdítása minden formában.

(Sacramentum Caritatis, no. 83)

39. Ez hősies elkötelezettséget kíván meg azoktól a katolikusoktól, akik politikusok, vagy a társadalomban vezető szerepet töltenek be. Mivel a közjó érdeklében különleges felelősséggel vannak felruházva, a katolikus vezetőknek el kell köteleződniük az erények, különösen a bátorság, igazságosság, mértékletesség és okosság gyakorlása mellett. Ezeknek az erényeknek a tetőpontja az Isten képmására teremtett emberi személy méltóságának erőteljes, nyilvános, a katolikus Egyház tanításával egybehangzó hirdetése, még akkor is, ha ez konfliktusba kerül a jelenlegi közvéleménnyel. A katolikus politikusoknak és törvényhozóknak fel kell ismerniük súlyos társadalmi felelősségüket, hogy olyan törvényeket támogassanak, amelyeket ezek az alapvető emberi értékek alakítottak ki, és ellenezzenek minden törvényt és intézkedést, melyek bármikor is sértik a fogantatástól a természetes halálig tartó életet és emberi méltóságot. Ez nem azt jelenti, hogy bevisszük a „katolikus érdekeket” a politikába, hanem hogy minden politikai döntésünkben ragaszkodunk az emberi személy méltóságának értelmünk által felfedett és a kinyilatkoztatás által megerősített igazságához.

Mit közvetít az Egyház a nyilvánosság felé a katolikus társadalmi tanításról? – a katolikus társadalmi tanítás négy alapelve

A katolikus társadalmi tanítás valóságos és sajátos alapköveit az Egyház társadalomtanának elvei alkotják. Ezek: az emberi személy méltóságának elve, ... a közjó, a szubszidiaritás és a szolidaritás elve. Ezen elvek az emberről szóló, az értelem és a hit által megismert teljes igazság kifejeződései...

(Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma, no. 160)

40. Ferenc Pápa szavaival élve: „Hogy ez a néppé épülés békében, igazságosságban és testvériségben jusson előbbre, annak négy alapelve van, amely olyan kétpólusú feszültségekhez kapcsolódik, amelyek minden valós társadalom sajátjai. Az Egyház társadalmi tanításának nagy posztulátumaiból erednek, amelyek „a társadalmi jelenségek értékeléséhez és értelmezéséhez az első és alapvető tájékozódási pontot” (Evangelii Gaudium, no. 221). Együttesen, ezek az alapelvek alkotják a keretrendszert a katolikusok számára, hogy részt vehessenek abban, amit máshol „egy következetes élet-etika” előmozdításának nevezünk (Living the Gospel of Life, no. 22). Helyesen értelmezve, ez az etika nem tekint minden erkölcsi kérdést egyformán súlyosnak, és nem is egyszerűsíti le a katolikus tanítást egy-két témakörre. Az emberi élet fogantatástól a természetes halálig tartó védelme iránti katolikus elkötelezettséget abból az alapvető erkölcsi kötelezettségből vezeti le, hogy minden emberi személy Isten gyermeke, s mint ilyenek, méltóságát tisztelni kell. Ez egyesít bennünket, akik „az élet népe és az életet szolgáló nép” vagyunk (Evangelium Vitae, no. 6), akik arra esküdtünk föl, hogy felépítsük azt, amit Szent II. János Pál pápa az „élet kultúrájának” nevezett (Evangelium Vitae, no. 77). Az életnek ez a kultúrája azzal a mindennél fontosabb kötelezettséggel kezdődik, hogy megvéd minden ártatlan életet a közvetlen támadásoktól, és arra is kiterjed, hogy megvédje az életet bárhol is veszélyeztetik vagy kisebbitik.

Az emberi méltóságot fontosnak tartó minden politikának komolyan foglalkoznia kell a rasszizmus, szegénység, éhség, munkahelyek, oktatás, lakásügy, és egészségügyi ellátás kérdéseivel.... Ha az emberi személyt a „Szentlélek templomának” tekintjük, tehát az élő Isten lakóhelyének, akkor ezek a kérdések logikusan a helyükre kerülnek, mint egy épület falai és tartógerendái. *Az ártatlan emberi élet ellen elkövetett minden közvetlen támadás, mint az abortusz és eutanázia, alapjaiban rombolja az épületet.* (Living the Gospel of Life, no. 22).

41. A katolikus szavazóknak a katolikus társadalmi tanítás kereteit kell alkalmazniuk a jelöltek emberi életet és méltóságot, igazságosságot és békét befolyásoló álláspontjainak megvizsgálásához, továbbá figyelembe kell venniük a jelöltek feddhetetlenségét, életfilozófiáját és teljesítményeit. Fontos, hogy minden állampolgár „messzebbre tekintsen a pártállásnál, kritikusan elemezze a kampánybeszédeket, és elvek alapján, nem pedig párhoz való hűség vagy egyéni érdekek alapján válassza meg politikai vezetőit” (Living the Gospel of Life, no. 33).

42. Katolikusként nem tehetjük függővé szavazatunkat egyetlen kérdéstől. A jelölt álláspontja egyetlen kérdésről nem lehet elegendő, hogy megszerezze a szavazatunkat. Ám ha valamely jelölt egyetlen kérdésben is valamilyen természetében gonosz cselekedetet támogat, mint például az abortusz legalizálása, a házasság eredeti jelentésének átértelmezése, vagy rasszista viselkedés, a szavazónak joga van azt a jelöltet kizárni a támogatott jelöltek közül.

43. Amint azt már korábban említettük, a felelős állampolgárság katolikus értelmezése a Szentírásban és a katolikus erkölcsi és társadalmi tanításban található erkölcsi tanításon, valamint a jóakarató emberek lelkiismeretén alapszik. A legutóbbi idők pápai tanításai a katolikus társadalmi tanítás négy fő alapelvét emelték ki. Itt, most a katolikus társadalmi hagyomány örökös, központi témáit e négy alapelv szerint csoportosítjuk, s ez keretet adhat a közéletben meghozandó erkölcsi döntésekhez.⁵

Az emberi személy méltósága

44. Az emberi élet szent. Az **emberi személy méltósága** a társadalom erkölcsi látásmódjának alapja. Az ártatlan emberi személyek - bármilyen stádiumban vagy állapotban vannak - elleni támadások minden esetben morálisan elfogadhatatlanok. A mi társadalmunkban az emberi életet különösen az abortusz veszélyezteti, amiről bizonyos politikusok megtévesztően „a nők egészségügyi kérdéseként” beszélnek. Az emberi élet szentsége elleni támadások közé tartozik még az eutanázia és az asszisztált öngyilkosság, melyet hamisan elneveztek „méltóságteljes halálknak,” az emberi lények klónozása, in vitro megtermékenyítés, és emberi embriók elpusztítása kutatás céljából.

45. Az élet méltóságáról szóló katolikus tanítás arra szólít fel bennünket, hogy ellenezzük a kínvallatást,⁶ az igazságtalan háborút, a pilóta nélküli repülőgépek erőszakos, megkülönböztetés nélkül való felhasználását; akadályozzuk meg a népiirtást és a polgári lakosság elleni támadásokat; szálljunk szembe a rasszizmussal és az embercsempészettel; és győzzük le a szegénységet és a szenvedést. A népeket felszólítja, hogy keressék hatásos módjait az élethez való jog megvédelmezésének, fegyveres konfliktusok nélkül küzdjenek a gonosz és a terrorizmus ellen, kivéve, ha már minden békés eszköz kudarcot vallott, és hogy szüntessék be a halálbüntetést, ne azzal próbálják a társadalmat megvédeni az erőszakos bűncselekményektől. Tiszteljük a méhen belül fejlődő gyermekek életét, a háborúban vagy éhínségektől meghaló emberek életét, és valóban, minden egyes emberi lény életét, mert mindannyian Isten gyermekei. Ellenezzük ezeket, és minden más cselekedetet, amelyek hozzájárulnak ahhoz, amit Ferenc pápa „eldobható kultúrának” nevezett.

Szubszidiaritás

A személy méltóságának elősegítése lehetetlen, ha figyelmet kívül hagyjuk a családot, a társadalmi csoportokat és társulásokat, a konkrét helyi szerveződések, röviden: a gazdasági, társadalmi, kulturális, a sporttal, a kikapcsolódással összefüggő, a szakmai, valamint a politikai csoportképződés formáit, amelyeket a személyek spontán módon hoznak létre és tesznek alkalmassá a valódi társadalmi növekedésre.

(Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma, no. 185.)

46. Az emberi személy nemcsak szent, hanem társadalmi lény is. A teljes emberi fejlődés a másokkal való kapcsolat során bontakozik ki. A **család** – mely egy férfi és egy nő házasságán alapszik – a társadalom elsődleges és alapvető egysége, és a gyermekek teremtésének és táplálásának szentélye. Védelmesni és erősíteni kell, nem pedig átértelmezni és aláásni, vagy még jobban eltorzítani. A család tiszteletének minden politikai programban és intézkedésben meg kellene jelennie. Fontos védeni a szülők jogát és felelősségét saját gyermekeik neveléséhez, ide értve a gyermekeik oktatásának szabad választásához való jogot.

47. Az, ahogy megszervezzük a társadalmat, - a gazdaságban és politikában, törvényhozásban és irányelvek terén - közvetlen hatással van a közjóra és arra, hogy az egyének a lehető legjobban ki tudják bontakoztatni képességeiket. Minden személynek és társulásnak joga és feladata aktívan alakítani a társadalmat és előmozdítani mindenki jólétét, különösen a szegényekét és kiszolgáltatottakét.

48. A szubszidiaritás elve azt jelenti, hogy a társadalom nagyobb intézményeinek nem szabad beavatkozni a kisebb, helyi intézményekkel, ám létfontosságú feladataik vannak, ott, ahol a helyi intézmények nem képesek megfelelően védelmezni az emberi méltóságot, kielégíteni az emberek szükségleteit, előmozdítani a közjót (*Centesimus Annus*, no. 48; *Dignitatis Humanae*, no. 4-6).

A közjó

A közjó azon társadalmi életfeltételek összessége, melyek mind a csoportoknak, mind az egyes tagoknak lehetővé teszik, hogy teljesebben és könnyebben elérjék tökéletességüket (Gaudium et Spes, no. 26). Következésképp a közjó az erkölcsi jó társadalmi, közösségi dimenziójaként fogható fel.

(Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma, no. 164)

49. Csak akkor lehetséges az emberi méltóság tisztelete, és a közjó előmozdítása, ha az **emberi jogokat tiszteletben tartják**, és a legalapvetőbb **felelősségeket** vállalják. Minden emberi lénynek joga van az élethez, ez az alapvető jog teszi lehetővé valamennyi egyéb jog létezését, és jogot a normális emberi élethez szükséges dolgokhoz – étel, menedék, oktatás, munka, egészség, lakás, vallásszabadság és szabad családi élet. Folyton védelmezni kell a szabad magán- és csoportos vallásgyakorláshoz való jogot és a lelkiismereti szabadságot. A szabad vallásgyakorláshoz való jog alapvető módon védi az összes többi jogot. Ezekkel a jogokkal feladatok és felelősségek járnak együtt – egymás, családjaink, és a szélesebb társadalom felé. A jogokat az emberi személy méltóságában gyökerező erkölcsrendszer keretében kell értelmezni és gyakorolni.

50. A gazdaság feladata az ember szolgálata, nem pedig fordítva. Ezért tehát szükséges, hogy a gazdasági rendszerek az emberi személy méltóságát és a közjót szolgálják azáltal, hogy tiszteletben tartják a **munka méltóságát és a munkások jogait**. Az „igazságos fejlődés” ahogy Ferenc Pápa az *Evangelii Gaudiumban* kifejti,

többet követel a gazdasági fejlődésnél, bár feltételezi azt; döntéseket, programokat, mechanizmusokat és folyamatokat igényel, amelyek különösképpen a bevételek jobb elosztására, munkaalkalmak teremtésére, a szegények puszta segélyezését meghaladó, teljes körű támogatására irányulnak. Távol áll tőlem, hogy felelőtlen populizmusba essem, de a gazdaság a továbbiakban nem folymodhat olyan gyógyszerekhez, amelyek újabb mérgek, mint amikor a munkaerőpiac csökkentésével akarják növelni a jövedelmezőséget, ezzel újabb kirekesztetteket teremtve. (no. 204)

A munka több, mint a puszta megélhetésért végzett tevékenység; részvétel Isten teremtésének folytatásában. A munkaadók szolgáltatásai, termékeik által járulnak hozzá a közjóhoz, és azzal, hogy munkahelyeket teremtenek, és megvédelmeszik a munkások méltóságát és jogait – jogot az értelmes munkához, a megfelelő, igazságos bérekhez, elégséges öregkori juttatásokhoz és biztonsághoz, ahhoz, hogy szabadon eldönthessék, csatlakoznak-e szakszervezetekhez, a bevándorló munkások legális munkavállalási lehetőségéhez, magántulajdonhoz és gazdasági kezdeményezéshez. A munkásoknak is vannak felelősségeik – hogy a tisztességes bérért tisztességesen megdolgozzanak, tisztelettel viszonyuljanak munkaadóikhoz és munkatársaikhoz, és hogy munkájukkal járuljanak hozzá a közjóhoz. A

munkások, munkaadók és szakszervezetek ne csak saját érdekeikért működjenek együtt, hanem annak érdekében is, hogy előmozdítsák a gazdasági igazságosságot és minden ember jólétét. Ferenc pápa a munkáról szóló katolikus tanítást így foglalta össze:

A munkának kellene azon területnek lennie, amelyen ez a sokrétű személyes kibontakozás végbemehet, ahol az élet számos dimenziója szerepet játszik: a teremtkészség, a jövő tervezése, a képességek kifejlesztése, az értékek gyakorlása, a másokkal való kommunikáció, az imádás magatartása. ... A munka szükségszerű, hozzátartozik az élet értelméhez ezen a földön, út az éretté váláshoz, az emberi kibontakozáshoz és a személyes önmegvalósításhoz. Ebben az értelemben a szegények pénzzel való segítése mindig csak átmeneti megoldás lehet sürgető helyzetekben. A fő célnak mindig annak kellene lennie, hogy lehetővé tegyék számukra a munka általi méltó életet.

(*Laudato Si'*, no. 127-128)

51. Feladatunk, hogy **gondját viseljük Isten teremtésének**, vagy, ahogy Ferenc pápa a *Laudato Si'*-ben nevezi, „közös otthonunknak. Ezzel a törődéssel fejezzük ki tiszteletünket a Teremtő felé, hiszen „minden teremtmény az Atya gyengéd szeretetének tárgya, ő ad neki helyet a világon.” (*Laudato Si'*, no. 77). A **teremtésről való gondoskodás** hitünkéből fakadó feladatunk, és minden ember iránti, különösen a szegények iránti gondoskodásunk jele is, hiszen „a mindennapi élet közös tapasztalata és a tudományos kutatások egyaránt azt bizonyítják, hogy valamennyi környezetkárosítás legsúlyosabb következményei a legszegényebb embereket sújtják” (no. 48). Ferenc pápa hangsúlyozza, hogy a környezet pusztulása miatt a szegények gyakran „kényszerítve érzik magukat arra, hogy életük és gyermekeik jövőjét illetően nagy bizonytalanságban elvándoroljanak” (no. 25). A környezetet igen sok minden fenyegeti. Ferenc pápa, szent II. János Pállal és XVI. Benedek pápával egybehangzóan (Üzenet a Béke Világnapárja, 1990, 2010), nemrégiben kiemelte a környezetszennyezést, az éghajlat változást, a tiszta víz hiányát, és a biodiverzitás eltűnését, mint legfőbb kihívásokat. „Ökológiai adósságról” (no. 51) beszél, a gazdagabb népek tarozásáról a fejlődő országok felé, és helyteleníti, hogy az ökológiai kihívásokra sokszor igen gyenge a reakció, aminek a gyökere, a tespedtség és egyfajta meggondolatlan felelőtlenység (lásd: no. 59). Mindezzel szembesülve „új életstílust” kell kialakítanunk (no. 203-208), amelyben arra törekszünk, hogy egyszerűbben éljünk, és a jelen szükségleteinket úgy elégítjük ki, hogy ne tegyük tönkre a szükségletek kielégítésének lehetőségeit a jövő nemzedékek számára. Továbbá, olyan életstílust, amely „egészséges nyomást gyakorolhatna azokra, akiknek kezében politikai, gazdasági és társadalmi hatalom van” (no. 206). Erkölcsi kötelességünk megóvni a bolygót, amelyen élünk – tiszteletben tartani Isten teremtését és biztonságos, élhető környezetet biztosítani az emberek számára, különösen a gyerekeknek, fejlődésük legérzékenyebb szakaszaiban. Mint a bolygó gondviselői, akiket Isten meghívott, hogy osztozzanak vele a föld jövőjéért vállalt felelősségben, egy olyan világért kell munkálkodnunk, ahol az emberek tiszteletben tartják és védik a teremtés egészét, és a jövő nemzedékei érdekében harmóniában akarnak élni a teremtéssel. E feladat teljes mértékű vállalásához Ferenc pápa szavaival élve „ökológiai megtérésre” van szükségünk (no. 219), hogy Jézussal való találkozásuk minden következménye megjelenjen a bennünket körülvevő világhoz fűződő kapcsolatainkban (lásd: no. 217). Ez a megtérés „segíti a hívót, hogy kibontakoztassa kreativitását és lelkesedését a világ drámai helyzeteinek megoldására, és hogy önmagát „élő, szent és kedves áldozatként” (Róm 12,1) felajánlja Istennek.” (no. 220).

Szolidaritás

A szolidaritás elvében különleges jelentőséget kap az emberi személy lényegileg közösségi természete, a méltóság és az emberi jogok minden emberre vonatkozó egyenlősége, valamint az a közös út, amelyen az emberek és népek a mind szorosabb egysége felé haladnak. ... A szolidaritást mindenekelőtt mint társadalmi alapvetet kell értékelni, mint az intézmények olyan szervezőelvét, amelyre alapozva a „bűn struktúráit”⁴¹⁷ – amelyek uralják a személyek és népek kapcsolatait – meg kell haladni és át kell alakítani „a szolidaritás struktúráivá.”

(Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma, no. 192-193)

52. Valamennyien az emberiség nagy családjának tagjai vagyunk, tekintet nélkül a köztünk fennálló nemzeti, faji, etnikai, gazdasági vagy ideológiai különbségekre. Őrzői vagyunk testvéreinknek, bárhol is legyenek. A felebaráti szeretet eme globális dimenziói azt kívánják tőlünk, hogy töröljük el a rasszizmust, és szálljunk szembe a világ nagy részét sújtó mélyszegénységgel és betegséggel. **A szolidaritás** azt a bibliai felhívást is magában foglalja, amely a köztünk élő idegenek befogadására vonatkozik – ideértve a munkát kereső bevándorlókat – hogy lehetőségük legyen biztonságos otthont, gyermekeiknek iskolát találni, családjaiknak tisztességes életet kialakítani, és hogy ne kelljen többé a családoknak szétszakadni deportálás miatt. Az Evangélium felhívásának fényében, hogy legyünk békeszerzők, elkötelezettségünk a felebarát iránti szolidaritás mellett – hazánkban és külföldön – azt is megköveteli, hogy előmozdítsuk a békét és az igazságosságot az erőszaktól és háborúktól sebzett világban. Erőszak alkalmazásához hagyományos, erkölcsi kritériumok szerint, csak a legvégső esetben szabad folyamodni. Ahogy Boldog VI. Pál pápa írta: „Ha békét akarunk, az igazságosságért kell munkálkodnunk.” (*Üzenet a Béke Világnapjára*, 1972. január 1.)

53. A szolidaritással kapcsolatban, különös hangsúlyt kell kapnia az Egyház **szegények iránti különleges szeretetének**. Bár a közjó mindenkire vonatkozik, azok, akik szegények, kiszolgáltatottak, és leginkább szükséget szenvednek, különleges szeretet érdemelnek. Minden társadalom alapvető erkölcsi mutatója, hogy miképpen bánik leginkább kiszolgáltatott tagjaival. A gazdagok és szegények közti óriási különbségektől sebzett társadalomban a Szentírás az utolsó ítéletet tárja eléink (lásd: Mt 25,31-46), és figyelmeztet, hogy aszerint ítélnék majd meg mindenkit, hogy hogyan bánt a „legkisebbekkel.” A Katolikus Egyház katekizmusában erről így olvasunk:

Azok, akikre ránehezedik az emberi nyomorúság, különleges szeretetben részesülnek az Egyház részéről, mely a kezdetektől fogva -- sok tagjának mulasztása ellenére -- sem szűnik meg azon munkálkodni, hogy könnyítsen terhükön, védelmezze és fölszabadítsa őket. Tette ezt számos jótékonyági intézményében, melyek mindig és mindenütt nélkülözhetetlenek maradnak. (no. 2448)

54. XVI. Benedek pápa tanítása szerint „a szeretet gyakorlása az özvegyek és árvák, a rabok, a betegek és mindenféle szükséget szenvedők iránt éppúgy a[z Egyház] lényegéhez tartozik, mint a szentségek szolgálata és az evangélium hirdetése” (*Deus Caritas Est*, no. 22). A szegények és kiszolgáltatottak iránti különleges szeretet mindenkire vonatkozik, azokra, akik saját országunk területén kerültek marginalizált helyzetbe, és azon túl is – a meg nem született gyermekekre, a fogyatékkal élő személyekre, az idősekre és a halálos betegekre, az igazságtalanság és elnyomás áldozataira és a bevándorlóakra is.

55. A katolikus tanítás ezen négy alapelve és a hozzájuk kapcsolódó témák olyan erkölcsi keretrendszert alkotnak, amelyet nem lehet könnyedén beleszorítani valamilyen ideológiába, legyen az „jobboldali” vagy „baloldali,” „liberális” vagy „konzervatív,” vagy valamilyen politikai párt platformja. Ezek az alapelvek nem részrehajlóak, nem szektáriánusok, hanem azokat az alapvető etikai elveket tükrözik, melyek közősek minden ember számára.

56. Nekünk, az Amerikai Egyesült Államok Egyházának vezetőiként, püspökökként, az a feladatunk, hogy ezeket az erkölcsi elveket alkalmazzuk azokban a közéleti döntésekben, amelyeket népünknek meg kell hoznia, és irányt mutassunk a fontos etikai vonatkozású kérdésekben. Részletesebb információ a közügyekkel kapcsolatos, és püspöki konferenciánk által jóváhagyott elvi iránymutatásról e dokumentum második részében található. Reméljük, hogy a katolikusok és mások is komoly megfontolás tárgyává teszik ezeket az alapelveket és alkalmazásukat, amikor saját közéleti döntéseiket meghozzák.

Következtetés

57. Ahhoz, hogy felépítsünk egy olyan világot, ahol tisztelik az emberi életet és méltóságot, ahol igazságosság és béke uralkodik, többre van szükség a politikai elkötelezettségnél. Az egyéneknek, családoknak, üzleti vállalkozásoknak, közösségeknek és kormányoknak egyaránt feladatuk van. Minden

katolikusnak és jóakarátú embernek létfontosságú kötelessége, hogy a sarkalatos erkölcsi alapelvek fényében vegyen részt a politikai életben.

58. Az egyház részt vesz a politikai folyamatban, de nem foglal el politikai pártállást. Az egyház nem támogathat egyetlen jelöltet vagy pártot sem. A mi ügyünk az emberi élet és méltóság védelme, és a gyengék és kiszolgáltatottak oltalmazása.

59. Az egyház része a politikai folyamatnak, de nem felhasználható benne. Szívesen folytatunk párbeszédet politikai vezetőkkel és jelöltekkel; célunk, hogy megszólítsuk és meggyőzzük a köztisztviselőket. Ám a rendezvények és a közös fényképezkedés nem helyettesítheti a komoly párbeszédet.

60. Az egyház elvek, és nem ideológiák mentén működik. Ahogy Szent II. János-Pál Pápa írta a *Sollicitudo Rei Socialis* kezdetű enciklikájában:

Az Egyház szociális tanítása nem... ideológia, hanem az emberi lét – mind a társadalomban, mind nemzetközi síkon tapasztalható – bonyolult összefüggéseinek szorgos vizsgálatából leszűrt eredmények pontos megfogalmazása a hit és az egyházi hagyomány fényénél. Legfőbb célja abban rejlik, hogy ezeket a valóságban létező igazságokat értelmezze, azaz megvizsgálja, megfelelnek-avagy ellentmondanak-e az emberről s annak földi és természetfeletti hivatásáról szóló evangéliumi tanításnak, hogy így adjon eligazítást a keresztény ember számára. Tehát nem az ideológia, hanem a teológia, mégpedig az erkölcsstan területéhez tartozik. (Sollicitudo Rei Socialis, no. 41)

Nem alkudhatunk meg alapelveinkkel és az erkölcsi tanítással kapcsolatban. Húek maradunk az erkölcsi tanításunk tisztaságához és a békességhez. A közéletben fontos a szeretet és az igazságosság gyakorlása, melyek Szenthagyományunk szívében foglalnak helyet változatos módon kell együttműködnünk másokkal, erkölcsi elveink megvalósítása érdekében.

61. Szabad és demokratikus nemzetünk ezen közös alapelveinek és áldásainak fényében, mi püspökök nyomatékosan megismételjük felhívásunkat egy megújult politizálásra, amely:

- Nagyobb hangsúlyt helyez az erkölcsi elvekre, mint az előző szavazás alkalmával.
- Nagyobb hangsúlyt helyez a gyengék szükségleteire, mint az erősek hasznára.
- Nagyobb hangsúlyt helyez a közjó előmozdítására, mint egy szűkebb kör érdekeltségeinek követeléseire.

62. Az ilyen politizálás tükrözi Egyházunk társadalmi tanítását és nemzetünk legnemesebb hagyományait.

Második rész

A KATOLIKUS TANÍTÁS ALKALMAZÁSA JELENTŐSEBB KÉRDÉSEKBE: AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KATOLIKUS PÜSPÖKI KONFERENCIÁJÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA – ÖSSZEFOGLALÁS

63. A politika nemes küldetés, melynek célja a közjó előmozdítása. Mint ilyen, erkölcsről és elvekről is szól, nemcsak ügyekről, jelöltekről és hivatalnokokról. A politikában való részvétel tehát több mint pusztán részt venni a folyó vitákban és állásfoglalásokban; együtt-cselekvés másokkal és intézményekkel mindenki javára. Az a tény, hogy napjainkban a politikai megnyilatkozások egyre negatívabbak, és úgy tűnik, kiéleződik a politikai polarizáció, nem szabad, hogy elrettentsen bennünket magasztos hivatásunktól, hogy egy olyan világért munkálkodjunk, amelyben mindenkinek lehetősége van növekedni, egy olyan világért, amelyben minden személynek és minden családnak megadatik az, amire szüksége van, hogy betöltse istentől kapott hivatását. A mi demokráciánkban ennek a feladatnak az egyik vonatkozása az, hogy mindnyájunknak mérlegelnünk kell az ügyeket, és hozzájuk kapcsolódó politikai irányvonalakat. Ebben a rövid összefoglalóban mi, püspökök, felhívjuk a figyelmet azokra súlyos erkölcsi vonatkozású kérdésekre, amelyeket minden választási kampány során át kell gondolni, hiszen államvezetési döntések fognak születni a következő években. Ahogy az alábbi összefoglalókból látjuk, néhány kérdéshez olyan alapelvek kapcsolódnak, amelyeket soha nem szabad mellőzni, mint

például az élethez való alapvető jog, és a házasság, amely egy férfi és egy nő egyesülése. Néhány összefoglaló azt az ítéletünket tükrözi, hogy miképpen lehet leghelyesebb módon alkalmazni a katolikus alapelveket a politikai kérdésekben. Egyetlen összefoglaló sem képes teljes mértékben visszaadni az Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciájának valamennyi kidolgozott állásfoglalását, azoknak teljes mélységében és részletességében. Ezeknek a politikai útmutatóknak és erkölcsi megalapozásoknak részletesebb ismertetéséért lásd az e dokumentum végén szereplő irodalomjegyzéket.

Az emberi élet

64. Az 1988-ban kiadott *Living the Gospel of Life* [Éljük az élet evangéliumát] kezdetű nyilatkozatunkban kijelentettük: „Az **abortusz** és az **eutanázia** az emberi élet és méltóság elleni állandó fenyegetéssé váltak, mert közvetlenül támadják magát az életet, a legalapvetőbb jót, és minden jónak előfeltételét” (no. 5). Az **abortusz**, mely szándékosan megöli az emberi lényt annak megszületése előtt, soha nem fogadható el erkölcsileg, és mindig szembe kell szállni vele. A **klónozás** és az **emberi embriók elpusztítása** kutatás céljából, vagy akár gyógyítás céljából is, mindig helytelen. Az emberi élet szándékos kioltása **asszisztált öngyilkosság** vagy **eutanázia** útján nem irgalmas cselekedet, hanem megengedhetetlen támadás az emberi élet ellen. A **népirtás, kínvallatás, a civil lakosság elleni szándékos háborús- vagy terrortámadás** mindig rossz.

65. Az ilyen gyakorlatot törvényesítő jogszabályok mélységesen igazságtalanok és erkölcstelenek. Konferenciánk a lehető legerőteljesebben támogatja az emberi életet védő törvényeket és politikai irányvonalakat. Püspöki konferenciánk olyan törvényeket és politikát támogat, amely a lehető legnagyobb mértékben védi az emberi életet, ideértve a meg nem született magzat alkotmányos védelmét, továbbá azokat törvényhozási törekvéseket, melyek célja az abortusz, az asszisztált öngyilkosság és az eutanázia eltörlése. Mindezek mellett az élet kultúrájának előmozdítása a szándékunk, az olyan törvényhozást és programokat támogatjuk, melyek a gyermekszülést és az örökbefogadást bátorítják az abortusz helyett, és foglalkoznak a gyermeket váró anyák, gyermekek és családok szegénységének problémájával, és egészségügyi ellátást, és egyéb segítséget biztosítanak a számukra.

66. Az Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciájának felhívása nagyobb segítséget kér a betegek és haldoklók részére a mindenki számára hozzáférhető egészségügyi ellátás keretében, hatásos és együttérző palliatív, illetve hospice gondozást. Az élet befejezése szent pillanat, amely az embert felkészíti az Istennel való örök életre, s ez tiszteletet és méltó kíséretet érdemel. Az élet vége ugyanolyan szent, mint az élet kezdete, és úgy kell kezelni, hogy az élő Isten képmására teremtett emberi személy megkapja a méltóságának járó tiszteletet. Tisztában vagyunk azzal, hogy ennek a sokrétű problémának a megoldásához a köz- és magánszférának olyan együttműködésére van szükség, mely átlépi a pártok közti választóvonalakat. A **biotechnológiával** és humán kísérletekkel foglalkozó politikának és döntéshozatalnak tiszteletben kell tartania az emberi élet első pillanatától meglévő, önmagában való méltóságát annak kezdetétől fogva, függetlenül eredetének körülményeitől. Az emberi élet és méltóság tisztelete azoknak a fontos törekvéseknek is alapul szolgál, melyek az oly sok ártatlan életet elpusztító éhínség, a betegségek a szegénység és az erőszak felszámolását célozzák meg.

67. A társadalom feladata, hogy megvédje az életet az erőszaktól, és segítse a bűnözés áldozatait. A Katolikus Egyház a múltban, kivételesen szörnyű büntények esetében elfogadta a halálbüntetést, különösen, amikor fennállt a társadalom súlyos veszélyeztetésének lehetősége, és nem állt rendelkezésre egyéb mód azt megakadályozni. De semmi nem indokolhatja, hogy nemzetünk továbbra is alkalmazza a **halálbüntetést**. Mivel vannak más módszereink a társadalom védelmére, melyek jobban tiszteletben tartják az emberi életet, a Püspöki Konferencia a halálbüntetés beszüntetését szorgalmazza, illetve alkalmazásának mérséklését, például a bizonyítási eljárásokban a DNS vizsgálat szélesebb körű használatával, hatékony tanácsadás biztosításával, és a halálbüntetés alkalmazásához kapcsolódó igazságtalanság kiküszöbölését célzó törekvésekkel.

A béke előmozdítása

68. A katolikusoknak a **háború megelőzésén** és a **béke előmozdításán** kell munkálkodniuk. Ez különösen fontos, hiszen napjainkban olyan nagy számú háborús konfliktusról hallunk, hogy fennáll a

közömbösség kialakulásának veszélye. A háború soha nem annak a tükre, hogy valaminek máshogy kellett volna történnie, sokkal inkább jel, hogy az emberi méltóság valahol kudarcot vallott. A katolikus hagyomány elismeri az igazságos háborúról szóló tanítást, abban az esetben, amikor valamilyen súlyos gonoszság ellen, ártatlan életek védelmében folytatják, de soha nem szabad elfelejtenünk a háborúval együtt járó veszteségeket és az emberéletek elpusztítását. A népeknek védelmezniük kell az emberi személy méltóságát és élethez való jogát, hathatósabb módokat keresve a konfliktusok megelőzésére, illetve azoknak békés megoldására, majd pedig, a konfliktusokat követő időszakokban előmozdítani az újjáépítést és megbékélést. A népeknek joga és kötelessége az emberi élet és a közjó védelme a terrorizmustól, agressziótól és hasonló veszélyektől, mint például a vallási hovatartozás, ide értve keresztény hit miatti üldöztetés. Ferenc pápa szavaival élve: embereket gyilkolnak meg, „egyetlen ok miatt, pusztán azért, mert keresztények” (Szentbeszéd, 2015. február 17), és „az Egyháznak több vértanúja van ma, mint a kereszténység első évszázadaiban összesen” (Szentbeszéd, 2014. június 30). „Keresztény fivéreink és nővéreink vére olyan tanúságtétel, mely kiált mindazokhoz, akik különbséget tudnak tenni jó és rossz között. Ezt mindenekelőtt azoknak kell meghallaniuk, akiktől a népek sorsa függ” (Ferenc pápa üzenete Abuna Matthias kopt ortodox pátriárkának, 2015. április 20). Valóban, a népek felelőssége, hogy az emberi életet és a közjót védelmezzék, hathatós választ követel a terrorra, az eszközök morális mérlegelését és mérséklését, az erőszak használatának etikai határok közé szorítását, inkább a terror gyökereire való összpontosítást, és a terrorizmusra adandó válasz terheinek igazságos elosztását. A **kínvallatás** alkalmazását minden esetben el kell utasítani, mint az emberi személy méltóságával alapjában összeférhetetlent, és amely végül is, éppen a kívánttal ellenkező hatást ér el a terrorizmus elleni küzdelemben. Az Egyház kifejezte a **katonai erő megelőző célú alkalmazásával** kapcsolatban alapvető, morális aggodalmait⁷. Egyházunk nagyra becsüli a fegyveres testületekben népünket szolgáló emberek elkötelezettségét és áldozatvállalását, és emellett elismeri a lelkiismereti okokon alapuló általános háborúellenességhez, illetve egy bizonyos háború vagy katonai folyamat ellenzéséhez való erkölcsi jogot.

69. Még abban az esetben is, amikor utolsó eszközként igazolható a katonai erő alkalmazása, nem megengedhető, hogy az megkülönböztetés nélküli és aránytalan mértékű legyen. A civil lakosság elleni közvetlen, szándékos támadásokat semmi esetben sem lehet erkölcsi szempontból elfogadni. Alapjában erkölcstelen az olyan fegyverek és háborús eszközök bevetése, melyek nem tesznek különbséget a civilek és a katonaság között. Az Egyesült Államok felelőssége, hogy a **nukleáris, vegyi és biológiai fegyverek** használatát és terjedését visszafordítsa, és hogy a progresszív fegyverletételre való törekvés keretében csökkentse saját tömegpusztító fegyvereit is. Továbbá véget kell vetnie a szárazföldi aknák bevetésének, és mérsékelnie kell a fegyverkereskedelemben elfoglalt vezető szerepét. A katonai erő bevetése sürgős erkölcsi döntések elé állít bennünket. Támogatjuk a katonai erő bevetésének arányos, megkülönböztetett alkalmazását a civil lakosság védelme érdekében, olyan módon, amely elismeri a fanatikus szélsőséges és a világméretű terrorizmus folyamatos veszélyének fennállását, a lehető legminimálisabb emberélet feláldozásával jár, és foglalkozik a humanitárius és menekültkérdés megoldásával, az emberi jogok, különösen a vallásszabadság védelmének szükségességével a háborús régiókban.

Bár elismerjük a katonai erő bevetésének jogosságát, arra buzdítunk, hogy a fegyveres konfliktusok helyett inkább a szegények sürgős szükségleteinek, és az erőszak okainak gyökeres megoldására fordítsuk az erőforrásokat. Támogatjuk továbbá azokat a politikai irányvonalakat és intézkedéseket, melyek védelmezik egyrészt a háború és erőszak menekültjeit, akár hazájukban, akár külföldön, másrészt a vallásuk miatt világszerte üldözést szenvedőket, akik közül sokan keresztény testvéreink.

Házasság és családi élet

70. A házasságon alapuló család az emberi társadalom legalapvetőbb alkotóeleme. A családok szerepének, felelősségének és szükségleteinek meg kell kapniuk a nemzet kiemelt, különleges figyelmét. A **házasságot** egy férfi és egy nő kizárólagos, élethosszig tartó, egymás iránti elkötelezettségeként kell meghatározni és védelmezni, mely a jövő nemzedékek forrása és a hely, ahol a gyermekek védelmet kapnak.⁸ A házasság intézményét a „gender” ideológia aláássa, mivel nem ismeri el a nemek komplementaritását és különbségeit, és hamisan úgy határozza meg a nemi identitás fogalmát, mint

társadalmi képződményt, illetve pusztán pszichológiai valóságot, amelyet a személy tetszése szerint megválaszthat, s amely akár el is térhet a biológiai valóságtól (lásd *Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma*, no. 224). Ferenc pápa tanítása szerint: „A nemek különbségének tagadása problémát teremt, nem megoldást” (Pápai audiencia, 2015. április 22). „Így tehát az Egyház újra nyomatékosan kijelenti, hogy... nemet mond a 'gender' filozófiákra, mert a férfi és nő közti reciprocitás a természet szépségének a Teremtő szándéka szerinti kifejeződése” (XVI. Benedek pápa beszéde a *Cor Unum* Pápai Tanácshoz, 2013. január 19.) Ez a nyilatkozat semmiképpen nem mond ellent annak, hogy az Egyház továbbra is ellenzi az igazságtalan diszkriminációt azokkal szemben, „kiknek homoszexuális hajlama nagyon mélyen gyökerezik” és akiket „tisztelettel, együttérzéssel és gyöngédséggel kell fogadni (A *katolikus Egyház katekizmusa*, no. 2358).

Az adózással, munkavállalással, válással, bevándorlással és a közjóléttel kapcsolatos szakpolitikáknak tiszteletben kell tartaniuk a házasság és a család Isten-adta jelentését és értékét, segíteniük kell a családok együtt maradását, és jutalmazniuk kell a gyermekekkel járó felelősség és áldozat vállalását. **A bérezésnek** lehetővé kell tennie, hogy a munkások el tudják tartani a családjukat, és segítséget kell nyújtani a szegény családoknak, hogy méltóságukat megőrizve élhessenek. Ezt a segítséget olyan módon kell nyújtani, amely végül elősegíti anyagi önállóságukat.

71. A **gyerekeket** különösen értékelni, védelmezni és táplálni kell. Mi, az Egyház, újra megerősítjük elkötelezettségünket a gyermekek védelme és jóléte iránt, mind saját intézményeinkben, mind a társadalom egészében. Ferenc pápa nyomatékosan kijelentette: „Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy családban nőjön fel, olyan anyával és apával, aki képesek megteremteni számára a fejlődéséhez és érzelmi éréshez szükséges, megfelelő körülményeket” (Beszéd a férfi és a nő komplementaritásáról, 2014. november 17). A nevelőszülőkhöz illetve örökbefogadó szülőkhöz kerülő gyerekeknek joguk van olyan otthonban felnőni, ahol egy férfitől és nőtől álló házaspár neveli őket, vagy, ha ez nem lehetséges, akkor legalábbis olyan környezetben, amely nem tagadja a házasság eredeti értelmét. A gyermekjóléti szolgálatoknak, vallási meggyőződésüknek megfelelően, joguk van ilyen otthonokba elhelyezni a gyerekeket, s nem pedig ettől eltérő környezetbe. Ellenezzük a fogamzásgátlás és abortusz engedélyezését a közegészségügyi programokban és egészségügyi biztosításban, mert ezek veszélyeztetik a lelkiismeret szabadságát, és akadályozzák a szülők saját gyermekeik irányításához és erkölcsi neveléséhez való jogait.

Vallásszabadság

72. Az Egyesült Államok politikájának erőteljesen támogatnia kell a **vallásszabadságot**, mind saját területén, mind külföldön: ez, a mi első, legdrágább szabadságunk az emberi személy méltóságában gyökerezik, olyan alapvető emberi jog, amelyet nem lehet földrajzi határok közé szorítani. Bármilyenek legyenek is a körülmények, leglényegesebb körvonalai mindenütt azonosak: „Minden embernek mentesnek kell lennie egyesek, társadalmi csoportok vagy bárminemű emberi hatalom kényszerítő hatásától, mégpedig úgy, hogy a vallás tekintetében senki se legyen kénytelen lelkiismerete ellen cselekedni, s ne is akadályozzák abban, hogy – jogos határok közt – a magánéletében vagy nyilvánosan, egymagában vagy közösségben, lelkiismerete szerint cselekedjék” (*Dignitatis Humanae*, no. 2). Az Egyesült Államok jogrendjében és kultúrájában általában, vallásszabadság erős védelmet kap, de ez a védelem mára kétségessé vált. Az Egyház régóta fennálló adómentessége például kimondottan megkérdőjeleződött a kormány legmagasabb fórumain, éppen a házasságról szóló tanítása miatt. A katolikusok külön feladata biztosítani ennek a védelemnek az erősödését, és megakadályozni gyengülését. Ez nemcsak azért fontos, hogy saját hazánkban biztosítsuk az Egyház és a hívek szabadságát, hanem hogy reményt és bátorító tanúságtételt nyújtsunk azoknak, akik közvetlen, erőszakos üldözést szenvednek vallásuk miatt, azokban az országokban, ahol ez a védelem gyengébben működik.

Megoldási javaslat a szegénység és a gazdasági igazság kérdésében

73. Annak tükrében kell felmérni a gazdasági intézkedéseket és intézményeket, hogy védelmezik-e, vagy inkább aláássák az emberi személy méltóságát. A társadalmi és gazdasági szakpolitikáknak

támogatniuk kell a munkahely teremtést, **minden munkaképes ember** számára, megfelelő munkakörülményekkel és **igazságos bérekkel**. Az egyenlő bérezés, illetve a nők és igazságtalan megkülönböztetést szenvedők alkalmaztatásának akadályait le kell küzdeni. A katolikus társadalmi tanítás támogatja a **munkások számára a szerveződés szabad választásának jogát**, szakszervezeti tagságot, a kollektív tárgyalást, és hogy e jogukat hátrány, büntetés nélkül gyakorolhassák. Megerősíti továbbá a **gazdasági szabadságot, kezdeményezést, és a magántulajdonhoz való jogot**. A munkások, tulajdonosok, munkaadók és szakszervezetek kölcsönös felelőssége, hogy együttműködjenek tisztességes munkahelyek teremtése, egy igazságos gazdaság felépítése, és a közjó előmozdítása érdekében. Aggodalmunkat fejezzük ki továbbá az egyre „növekvő gazdasági és társadalmi egyenlőtlenség,” (A *Katolikus Egyház katekizmus*) és a középosztály zsugorodása miatt.

74. Támogatjuk a jogszabályozást, mely védelmezi a fogyasztókat a rövidtávú hitelezők kizsákmányoló mértékű kamataitól. „Amíg a megfelelő nyereségre törekvés a gazdasági és pénzügyi világban jóváhagyható, addig az uzsora morális ítélet alá esik” (A *Katolikus Egyház társadalmi tanításának kompendiuma*, no. 341).

75. A **társadalmi jóléti politikának** csökkentenie kell a **szegénységet** és a kiszolgáltatottságot, erősíteni a családi életet, és segíteni a családokat, a munkavállalás, képzés, gyermekfelügyelet, egészségvédelem, lakhatás, és közlekedés terén, hogy ki tudjanak emelkedni a nyomorból. Mivel a család szilárdsága összefügg a gazdasági sikerrel, a jóléti politikának foglalkoznia kell azokkal a gazdasági és kulturális tényezőkkel, melyek hozzájárulnak a családok szétszakadásához. Ezenkívül biztonsági hálót kell biztosítani azok számára, akik munkaképtelenek. Az alacsony jövedelmű családok számára az **adókedvezmények** és a **gyermek utáni adójóváírás** javítása segít a családoknak, kiemelkedni a szegénységből.

76. A **vallásos csoportok** elismerést és támogatást érdemelnek, nem, mint az állam helyettesítői, hanem mint gyorsan reagáló, hathatós partnerei, különösen a legszegényebb közösségekben és országokban. Az Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciája aktívan támogatja a lelkiismereti okokra való hivatkozás lehetőségét biztosító jogszabályokat és más, vallásszabadságot védő szabályozást, és ellenez minden olyan törekvést, amely aláássa, hogy a vallási csoportok a kormány partnereiként is megőrizhessék identitásukat és integritásukat. Továbbá, elkötelezte magát az emberek, és az őket szolgáló vallási csoportok régóta fennálló polgári és egyéb jogainak védelme mellett. A kormány testületeinek nem szabad azt követelni a katolikus intézményektől, hogy feladják erkölcsi és vallási meggyőződésüket annak érdekében, hogy részt vehessenek az állam egészségügyi és egyéb humán szolgáltató programjaiban.

77. A **társadalombiztosításnak** megfelelő, folyamatos és megbízható bevételt kell biztosítania, méltányos módon, az alacsony- és átlagos bérű munkások és családjaik számára, amikor ezek a munkások nyugdíjba vonulnak vagy elveszítik munkaképességüket, s ugyanígy a túlélők számára, a családfenntartó halála esetén.

78. A biztonságos, elérhető költségű **lakhatás** hiánya szükségessé tesz egy megújult elköteleződést, a jó minőségű lakások számának növelése, és a meglévő lakások fenntartása, állapotuk megőrzése illetve javítása iránt, állami és magán szervezetek, különösen a vallásos és közösségi szervezetek együttműködésével. Az Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciája továbbra is ellenzi a lakhatás terén tapasztalható igazságtalan megkülönböztetést, és támogatja az alacsony jövedelmű és kisebbségi közösségek számára adható lakhatási kölcsönöket.

79. A **mezőgazdaság** első számú prioritása a mindenki számára rendelkezésre álló **élelmiszer** kell, hogy legyen. Mivel senkinek **nem szabad éheznie** egy ilyen gazdag országban, erőteljesen és hathatósan kell működtetni a Kiegészítő Élelmiszer Segély Programot (SNAP, más néven Élelmiszer Bélyeg), a Nők, Csecsemők és Kisgyermekes Speciális Élelmiszer Programját (WIC), és más táplálkozási programokat. A farmerek és mezőgazdasági munkások, akik az élelmiszert megtermesztik, learatják és feldolgozzák, igazságos díjazást érdemelnek a munkájukért, biztonságos és igazságos munkakörülményekkel és megfelelő lakhatással. A vidék közösségeinek támogatásával egy olyan életforma marad fenn, amely gazdagítja népünket. A föld és a természeti erőforrások gondos műveléséhez olyan mezőgazdasági szakpolitikára van szükség, amely támogatja a **fenntartható mezőgazdaságot**.

Egészségügyi ellátás

80. A **megfizethető és hozzáférhető egészségügyi ellátás** nélkülözhetetlen az emberi élet védelmében és alapvető emberi jog. Annak ellenére, hogy egyre több a biztosított, még mindig amerikaiak millióinak nincs egészségbiztosítása. Az egészségbiztosítás továbbra is sürgős nemzeti prioritás. Az ország egészségügyi ellátórendszerének olyan értékekben kell gyökereznie, mint az emberi méltóság tisztelete és az emberi élet védelme, tiszteletben tartva a szubszidiaritás elvét, és a szegények, biztosítatlanok, különösen a magzatok, gyerekek, várandós anyák, bevándorlók és más kiszolgáltatott embercsoportok szükségleteit. A munkaadóknak, ideértve a vallási csoportokat és családi vállalkozásokat is, képesnek kell lenniük erkölcsi és vallási meggyőződésük feladása nélkül egészségügyi ellátást biztosítani alkalmazottaik számára, az egyének pedig legyenek képesek olyan egészségügyi ellátást megvásárolni, amely megfelel vallási meggyőződésüknek. Az Amerikai Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciája támogatja azokat az intézkedéseket, amelyek erősítik a *Medicare*-t (alanyi jogon járó közellátás) és a *Medicaid*-et (alacsony jövedelműek egészségi segélyezése). Konferenciánk továbbá szót emel a hathatós, együttérző, a katolikus erkölcsi értékeket tükröző ellátásért a HIV/AIDS-től és szenvedélybetegségektől szenvedők számára.

Migráció

81. Az „idegenek befogadásának” evangéliumi parancsa elvárja a katolikusoktól, hogy törődjenek a **jövevényekkel**, és álljanak melléjük, legyenek bár törvényes vagy törvénytelen bevándorlók, gondviselő nélküli gyerekek, menekültek, menedéket kérők, ok nélkül üldözöttek, és embercsempészek áldozatai. Sürgősen átfogó reformra van szükség, hogy rendbe hozzuk tökéletlenül működő bevándorlási rendszerünket, benne a következő alkotó elemekkel: széleskörű, igazságos törvényesítési programmal, amely elvezet az állampolgársáig, a munkások védelmét és igazságos béreket biztosító munkaügyi programmal, családintegráló intézkedésekkel, hozzáférhető jogvédelemmel és megfelelő eljárási folyamatokkal, menedéknújtással az üldözés és erőszak elől menekülők számára, és a népvándorlás kiváltó okaira megoldást nyújtó szakpolitikával. El kell ismerni a népek jogát és felelősségét, hogy határaikat ellenőrizzék és fenntartsák a jogállamot, de ezt igazságos és emberies módon kell tenniük. A bevándorlókat csak a közbiztonság érdekében szabad elkülöníteni, nem pedig büntetésből vagy elrettentés céljából. Hangsúlyt kell kapniuk a közösségi befogadó programoknak és az elkülönítés helyetti egyéb alternatíváknak.

Amint Ferenc pápa kijelentette, az embercsempészet „az emberiség elleni bűntett” (Beszéd, 2013. december 12. és 2014. április 14.) és el kell törölni a föld színéről. Áldozatainak, főleg a gyerekeknek törődést és védelmet kell biztosítani, ideértve jogállásuk végleges tisztázását. További erőfeszítésekre is szükség van az oktatás és mozgósítás terén az embercsempészet kiváltó okainak megoldására – mint a szegénység, háborús konfliktus és az igazságszolgáltatás összeomlása egyes országokban.

Katolikus oktatás

82. A szülők – az első számú, legfontosabb tanítók – alapvető joga, hogy **megválasszák azt az oktatási nevelési formát**, melyet gyermekeik számára a legmegfelelőbbnek tartanak, ideértve a közoktatást, a magániskolákat, és a vallási oktatási intézményeket. Az államnak adójóváírás és állami ösztöndíjak segítségével segítenie kell a szülőket, különösen a szerényebb körülmények között élőket, hogy hátrányos megkülönböztetés nélkül gyakorolhassák ezt az alapvető jogukat. Minden diáknak valamennyi oktatási formában lehetőséget kell biztosítani a szülei hitének és felelősségének megfelelő erkölcsi és jellemformációra.

83. Minden személynek joga van a minőségi **oktatáshoz**. A fiataloknak, beleértve a szegényeket és a fogyatékkal élőket, szükségük van a lehetőségre, hogy szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és testileg fejlődjenek, és jó állampolgárokká váljanak, és társadalmilag és erkölcsileg felelős döntéseket hozzanak. Ehhez szükséges, hogy a szülők megválasszathassák gyermekeik számára az oktatási formát. Arra is szükség

van, hogy az oktatási intézmények rendezett, igazságos, tisztelttel teljes, és erőszakmentes környezetet biztosítsanak, megfelelő szakmai és anyagi erőforrásokkal. Az Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciája erőteljesen támogatja a megfelelő pénztámogatást, ideértve az ösztöndíjakat, adójóváírást és más eszközöket, annak érdekében, hogy minden ember részesülhessen oktatásban, függetlenül a személyes körülményeitől vagy az iskolától – legyen az állami, magán vagy egyházi. Minden tanár és iskolai alkalmazott olyan munkabért és juttatásokat érdemel, amely a gazdasági igazságosság alapelveit tükrözi, és hozzá kell férniük azokhoz az erőforrásokhoz, melyek fontos munkájuk elvégzéséhez szükségesek. Az oktatást kiegészítő szolgáltatásoknak –különösen a veszélyeztetett tanulók számára – melyek a tanulók és pedagógusok rendelkezésére állnak az állami iskolákban, hozzáférhetőnek kell lenniük a magán- és egyházi iskolákban is.

Az igazságosság előmozdítása és az erőszak elvetése

84. Az erkölcsi felelősség, az erőszakos bűnözésre adandó hathatós válasz, az erőszak megfékezése a médiában, a támadó- és kézifegyverek ésszerű korlátozásának támogatása, és a **halálbüntetés** ellenzése különösen fontosak a mai, egyre fokozódó „erőszak-kultúra” fényében. Tökéletlen **bűnügyi intézményrendszerünk** újrászervezéséhez az etikus felelősségvállalás, rehabilitáció és jóvátétel alapjaira van szükség. Ki kell fejleszteni egy emberséges és gyógyító, nem pedig szigorúan megtorló megközelítést a bűnözők kezelésére. Egy ilyen megközelítésnek része a rabok számának csökkentését megcélzó törekvések támogatása, a szabaduló rabok beilleszkedésének segítése, a visszaesések megelőzése, igazságos büntetés-kiszabási gyakorlat előmozdítása, a lakóközösségek és az őket szolgáló rendőrség közötti kapcsolat erősítése.

Az igazságtalan megkülönböztetés elleni küzdelem

85. Fontos, hogy társadalmunk továbbra is küzdjön minden **igazságtalan megkülönböztetés ellen** – legyen az faji, vallási, nemi, nemzetiségi, fogyatékoságon vagy életkoron alapuló – mert ezek mind súlyos igazságtalanságok, melyek sértik az emberi méltóságot. Azokon a területeken, ahol a múltbeli megkülönböztetés hatásai még fennállnak, a társadalomnak kötelessége, hogy lépéseket tegyen az igazságtalan örökség legyőzése felé, ideértve erőteljes intézkedéseket az oktatás akadályainak elmozdítására, választójog védelmére, a közösségek rendőrségi védelmére, és egyenlő foglalkoztatási feltételek biztosítására a nők és kisebbségek számára.

Közös otthonunk gondozása

86. A **teremtés védelme** erkölcsi kérdés. A föld, víz és levegő védelme és gondozása közös vallási feladatunk, és tükrözi felelősségünket a magzatok és a gyermekek iránt, akik leginkább ki vannak szolgáltatva a környezeti ártalmaknak. Választ kell adnunk Ferenc pápa kérdésére, melyet az egész világnak feltett: „Milyen világot szeretnénk hagyni azokra, akik utánunk jönnek, a gyermekekre, akik most nőnek fel?” (*Laudato Si'*, no.160). Számos konkrét lépést tehetünk az igazságosságért és a nemzedékek szolidaritásáért. Hathatós kezdeményezésekre van szükség az energia megtakarításhoz, és alternatív, megújuló, tiszta energiaforrások kifejlesztéséhez. Konferenciánk kifejezetten felhív mindenkit, hogy a megfontoltság erényét gyakorolva komolyan foglalkozzon a **globális klímaváltozással**, annak hatásával a szegények, különösen a kiszolgáltatott munkások és a legszegényebb országok életére. Az Egyesült Államoknak vezető szerepet kell betöltenie a szegényebb országok fenntartható fejlődésében, és elő kell mozdítania a környezet szennyezéséből, elhanyagoltságából és helyreállításából származó terhek igazságosabb elosztását. Nagyon fontos foglalkoznunk az egyre növekvő számú migránssal, akiket a környezetszennyezés és a klímaváltozás következményei kiszakítottak hazájuk földjéről. Jelenleg még egyetlen nemzetközi egyezmény sem ismeri el őket menekülteknek, így nem kaphatják meg az őket megillető jogi védelmet.

Népünk erőfeszítései a szegénység csökkentésére nem kapcsolódhatnak össze kényszerítő, erőszakos népesség programokkal. Az ilyen megközelítést Ferenc pápa mélyszégyenül elítéli:

Ahelyett, hogy megoldanák a szegények problémáit és egy másfajta világban kezdenének gondolkodni, vannak, akik csak a születési arányszám csökkentését tudják javasolni. Az is előfordul, hogy nemzetközi nyomás nehezedik a fejlődő országokra, és az anyagi támogatást „reproduktív egészséggel” kapcsolatos szabályok meghozásához kötik. De „ha helyénvaló is az állítás, hogy a népesség és a rendelkezésre álló tartalékok egyenlőtlen elosztása akadályozza a környezettel való fenntartható bánásmódot, azt is el kell ismernünk, hogy a növekvő népesség teljes egészében összeegyeztethető az átfogó és szolidáris fejlődéssel” (*A Katolikus Egyház Társadalmi tanításának Kompendiuma*, no. 483), (*Laudato Si'*, no. 50). A népességnövekedést hibáztatni egyesek túlzó és válogató fogyasztói életmódja helyett valójában azt jelenti, hogy nem vagyunk hajlandóak szembenézni a problémákkal. Inkább megpróbálják igazolni a javak jelenlegi elosztásának modelljét, ahol egy kisebbség abban a hitben él, hogy joga van olyan mértékben fogyasztani, amelyet soha nem lehet az egész világra kiterjeszteni, hiszen a bolygón nem férne el az ilyen méretű fogyasztással járó hulladék. Ráadásul köztudott, hogy az összes megtermelt élelmiszer mintegy egyharmada kidobásra kerül, és „amikor ételt dobunk a szemétkosárba, az olyan, mintha a szegények asztaláról lopnák el” (Katekézis, 2013. június 5).

Erőfeszítéseinket inkább a szegényekkel való együttműködésre kell fordítanunk, hogy reményekkel és lehetőségekkel telibb jövőt tudjanak maguknak és gyermekeiknek felépíteni.

Kommunikáció, média, kultúra

87. Kultúránkat a nyomtatott, sugárzott és elektronikus **média** formálja. Felelősségteljes szabályozásra van szükség a gyermekek és családok védelme érdekében, amely tiszteletben tartja a szólásszabadságot, de figyelmet fordít azokra a műsorpolitikákra, amelyek alacsonyabb normák szerint működnek, egyre sértőbb tartalmakat engedélyeznek, továbbá figyel a nem kereskedelmi jellegű, vallásos programok csökkenő lehetőségeire.

88. A szabályozásnak korlátoznia kell a média ellenőrzésének központosítását, ellenállnia az elsősorban haszonelvű vezetésnek, és bátorítani a változatos műsor forrásokat, ideértve a vallásos műsorokat. A televíziós műsorokat osztályozó rendszerek és a megfelelő technológiák segíthetnek a szülőknek abban, hogy felülvizsgálhassák, a műsorokat, amelyeket gyermekeik néznek.

89. Az Internet óriási előnyei mellett jelentős problémákat is rejt. Az előnyökhöz hozzá kell fűznie minden tanulónak, jövedelemtől függetlenül. Mivel a pornográf és erőszakos tartalmakhoz egyre könnyebben hozzá lehet férni, szükségszerű erőteljesen érvényt szerezni az obszcenitás és gyermekpornográfia elleni jogszabályoknak, és olyan technológiákra van szükség, amelyek segítik a szülőket, iskolákat és könyvtárakat a nemkívánatos tartalmak letiltásában.

Globális szolidaritás

90. Világunk egyre fokozódó összekapcsolódása erkölcsi választ kíván, a szolidaritás erényét. Szent II. János Pál pápa szavaival: „a szolidaritás ... eltökélt akarat a közjó szolgálatára” (*Sollicitudo Rei Socialis*, no. 38). Egy igazságosabb világ minden bizonnyal sokkal békésebb is lesz, sokkal kevésbé kiszolgáltatva a terrorizmusnak és az erőszak egyéb formáinak. Az Egyesült Államok felelőssége, hogy vezető szerepet vállaljon a **szegénység botrányának és az elmaradottságnak** a leküzdésében. Népünknek segítenie kell **az emberséges globalizáció** kialakításában, foglalkozva negatív következményeivel és terjesztve annak jótéteményeit, különösen a világ szegényei körében. Az Egyesült Államok egyedülálló lehetőséggel bír, hogy erejét, másokkal együttműködve, egy igazságosabb, békésebb világ felépítésére használja.

- Az Amerikai Egyesült Államoknak vezető szerepet kell vállalnia a **globális szegénység eltörlésében**, jelentősen megnövelt fejlesztési segélyekkel a legszegényebb országok számára, méltányosabb kereskedelmi szabályokkal, és folyamatosan erőfeszítéseket kell tennie az adósságok és a betegségek megsemmisítő hatású terheinek enyhítéséért.

- A kormánypolitikának elő kell mozdítania a **vállásszabadságot**, és a többi alapvető **emberi jogot**. Különösképpen elő kell mozdítani és védelmezni a vallási kisebbségek jogait az egész világon, főképpen olyan régiókban, ahol a hívő embereket erőszak fenyegeti pusztán a hitük miatt.
- Az Amerikai Egyesült Államoknak pénzbeli támogatást kell nyújtania az **Egyesült Nemzetek Szervezete** és más **nemzetközi testületek** olyan hasznos programjaihoz és reformjaihoz, illetve a nemzetközi jogalkotáshoz, hogy ezek az intézmények együttesen még felelősségteljesebben és érzékenyebben reagáljanak a globális problémákra.
- Menedéket kell nyújtani azoknak a menekülteknek, akiknek hazájukban alapos okuk van az üldöztetéstől való félelemre. Országunknak támogatnia kell az üldöztetéstől menekülő személyek védelmét, biztonságos menedéket nyújtva más országokban, beleértve az Amerikai Egyesült Államokat is, különösen a gondviselő nélküli gyerekeknek, nőknek, az embercsempészet áldozatainak, és vallási kisebbségeknek.
- Országunk vállaljon vezető szerepet – a nemzetközi közösséggel együttműködve – a **regionális konfliktusok** megoldásában.
- A **palesztin-izraeli** konfliktusban vállalt vezető szerep különösen prioritást érdemlő kérdés. Az Amerikai Egyesült Államok aktívan mozdítsa előre az átfogó, igazságos és békés megoldáshoz vezető tárgyalásokat, tiszteletben tartva a jogos követeléseket és törekvéseket mind az izraeli, mind a palesztin oldalon, biztosítva Izrael biztonságát, egy megvalósítható államot a palesztinok számára, tiszteletet Libanon önállósága iránt, és az egész régió békéjét. Az emberi élet védelme, a béke építése, a szegénység és kétségbeesés elleni küzdelem, és az emberi jogok szabadságának védelme – ezek mind olyan nemzeti prioritások, melyek országunkat és az egész világot biztonságosabbá tehetik.

Harmadik rész

A POLITIKAI ÉLET CÉLJAI: KIHÍVÁSOK AZ ÁLLAMPOLGÁROK, JELÖLTEK ÉS KÖZTISZTVISELŐK ELŐTT

91. Nekünk, katolikus hívőként nem azokat a kérdéseket kell felvetnünk, amelyek csak az egyéni, anyagi boldogulásról szólnak. A mi figyelmünk középpontjában nem a pártállás, ideológia, gazdaság, vagy a feladatok ellátásához szükséges kompetencia áll, bármennyire is fontosak ezek. Mi sokkal inkább arra összpontosítjuk a figyelmünket, hogy valami védelmezi-e, vagy pedig fenyegeti az emberi élet méltóságát.

92. A katolikus tanítás arra hívja meg a választókat és a jelölteket, állampolgárokat és a megválasztott képviselőket, hogy mérleget tegyék a közéleti kérdéseket erkölcsi és etikai szempontból. Etikai alapelveink fényében, mi, püspökök, a következő irányelvi célkitűzéseket javasoljuk a katolikusoknak, remélve, hogy útmutatásul szolgálnak lelkiismeretük formálásához és segítenek reflektálni közéleti döntéseik erkölcsi vonatkozásaira. Nem minden probléma egyenlő; e tíz célkitűzés egymástól különböző erkölcsi súlyú illetve sürgősségű problémákra kíván megoldást nyújtani. Némelyik lényegileg gonosz cselekedetekkel kapcsolatos, olyanokkal, melyeket soha nem szabad jóváhagyni. Mások pozitív kötelezettségekre vonatkoznak, a közjó előmozdítása érdekében. Ezek és hasonló célkitűzések segíthetik a választópolgárokat és a jelölteket, hogy etikai alapelvek szerint cselekedjenek, és ne bizonyos érdekeket vagy pártoskodó szövetségeket képviseljenek. Reméljük, hogy a katolikus hívek felteszik a kérdést a jelölteknek, hogy miképpen kívánják népünket segíteni az alábbi fontos célkitűzések megvalósításában:

1. A köztünk élő, leggyengébbek – az ártatlan, még meg sem született gyermekek - védelmezésének mindennél előbbre való követelménye – az abortusz általi magzatgyilkosság szigorítása illetve teljes megszüntetése, és támogatások nyújtása a válságos helyzetben lévő várandós anyáknak, hogy életre szóló döntésüket helyesen tudják meghozni.
2. Népünk visszatartása az erőszak alkalmazásától alapvető kérdésekben – ilyenek: évente egymillió abortusz a nem kívánt terhességek, illetve eutanázia és asszisztált öngyilkosság a betegség és

munkaképtelenség megoldására, emberi embriók elpusztítása a kutatás nevében, halálbüntetés a bűnözés elleni küzdelemben, és átgondolatlan háború a nemzetközi nézeteltérések megoldására.

3. A házasság hagyományos értelmezésének – egy férfi és egy nő közti életre szóló, hűséges elköteleződés, mely a társadalom központi intézménye – védelme; a nemek egymást kiegészítő szerepének elismerése, és a hamis „gender” ideológiákkal való szembe fordulás; a családi élet erkölcsi, társadalmi, gazdasági támogatása, hogy népünk segítse a szülőket gyermekeik felnevelésében, az élet iránti tisztelet, szilárd erkölcsi értékek, és a gondoskodás etikájának felelős szellemiségében.
4. Egy átfogó bevándorlási reform kidolgozása, mely elérhetővé teszi az állampolgársági folyamathoz vezető utat, igazságosan bánik a bevándorló munkásokkal, megelőzi a családok szétszakadását, megvédelmezi az országhatárokat, tiszteletben tartja a törvényt, és foglalkozik azokkal a tényezővel, melyek az embereket hazájuk elhagyására kényszerítik.
5. A családok és gyermekek segítése a szegénység elleni küzdelemben: az oktatás szabadon választhatóságának biztosítása, tisztességes munkáért igazságos, a megélhetéshez elegendő bérezés, és megfelelő segítség népünk kiszolgáltatott, hátrányos helyzetű tagjai számára. Mindemellett segítségnyújtás az éhezés és a szegénység legyőzésében világszerte, különösen fejlesztési támogatásokkal, adósság elengedéssel, és a nemzetközi kereskedelem eszközeivel.
6. Egészségi ellátás biztosítása az emberi élet, emberi méltóság és vallásszabadság tiszteletben tartásával az egészségellátó rendszer keretében.
7. Szembeszállás továbbra is azokkal a politikai irányvonalakkal, melyek előítéletet, a bevándorlók elleni ellenséges érzületet, vallási türelmetlenséget és az igazságtalan megkülönböztetés más formáit képviselik.
8. A családok, közösségi csoportok, gazdasági szervezetek és az állam bátorítása az együttműködésre a szegénység legyőzése, a közjó előmozdítása, a teremtésről való gondoskodás érdekében, tiszteletben tartva az egyének és csoportok jogait, hogy saját vallási és erkölcsi meggyőződésük szellemében foglalkozhassanak a társadalmi szükségletekkel.
9. Morális határok felállítása és betartatása a fegyveres erők alkalmazása terén – megvizsgálva, annak céljait, a parancsot kiadó hatáskörét, és az emberi élet veszteséget – azzal a külön kitéttel, hogy megszüntessük a keresztényüldözést és más vallási kisebbségek üldözését a Közel-Keleten és a világ más tájain.
10. Együttműködés másokkal világszerte, a béke előmozdítása, az emberi jogok, vallásszabadság védelme, valamint a gazdasági igazságosság és a teremtés védelmének előmozdítása érdekében.

JEGYZETEK

¹ „A közjón a társadalmi élet azon föltételeinek összességét (kell érteni), melyek mind a csoportoknak, mind az egyes tagoknak lehetővé teszik, hogy saját tökéletességüket elérjék.” (A *katolikus Egyház katekizmusa*, no. 1906).

² „Az erkölcsi ítéletek eltévelyedésének forrása lehet Krisztus és evangéliumának nem ismerése, mások rossz példája, a szenvedélyek uralma, a lelkiismeret rosszul értelmezett autonómiájának követelése, az Egyház tekintélyének és tanításának elvetése, a megtérés és a szeretet hiánya.” (A *katolikus Egyház katekizmusa*, no. 1792).

³ „Amikor a politikai tevékenység összeütközésbe kerül az erkölcsi elvekkel, amelyek nem engednek meg kivételt, kompromisszumot vagy korlátozást, a katolikus elkötelezettség még nyilvánvalóbbá és felelősségteljesebbé válik. Az alapvető és elidegeníthetetlen etikai követelmények fényében a keresztényeknek észre kell venni, ha az emberi személyiség igazi javát érintő, erkölcsi értékek forognak kockán. Ez a helyzet az abortuszt és az eutanáziát érintő törvények esetében... amelyeknek védeniük kell az élethez való alapvető jogot a fogantatástól a természetes halálig.” (A *Katolikusok részvétele és magatartása a politikai életben*, no. 4).

⁴ Lásd: A *katolikus Egyház katekizmusa*, no. 2297.

⁵ Ezek a témák az elvek és eszmék gazdag hagyományából merítenek, részletesebb kifejtésük megtalálható az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa *Az Egyház társadalmi tanításának Kompendiuma* című dokumentumában.

⁶ Lásd: A *katolikus Egyház katekizmusa*, no. 2297.

⁷ Lásd: *Az Egyház társadalmi tanításának Kompendiuma*, no. 501.

⁸ Lásd: Hittani Kongregáció, *Megfontolások az azonos nemű személyek együttéléseinek törvényes elismertetésére irányuló törekvésekről*.

IRODALOMJEGYZÉK

A katolikus Egyház katekizmusa, 2000.

Ferenc pápa, *Laudato Si' (Közös otthonunk gondozásáról)*, Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2015.

Ferenc pápa, *Evangelii Gaudium (Az Evangélium öröme)*, Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2013.

XVI. Benedek pápa, *Caritas in Veritate (A szeretet az igazságban)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2009.

Hittani Kongregáció, *Katolikusok részvétele és magatartása a politikai életben*, in: *Katolikusok részvétele és magatartása a politikai életben*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2006.

Hittani Kongregáció, *Megfontolások az azonos nemű személyek együttéléseinek törvényes elismertetésére irányuló törekvésekről*. 2003.

XVI. Benedek pápa, *Deus Caritas Est (Az Isten szeretet)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2006.

XVI. Benedek pápa, *Sacramentum Caritatis (A szeretet szentsége)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2007.

XXIII. János pápa, *Pacem in Terris (Békét a földön)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 1963.

II. János Pál pápa, *Christifideles Laici (Apostoli buzdítás a világi hívőknek az Egyházban és a világban betöltött hivatásáról és küldetéséről, 1988. december 30.)* Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 1989.

II. János Pál pápa, *Evangelium Vitae (Az élet evangéliuma)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 1995.

II. János Pál pápa, *Veritatis Splendor (Az igazság ragyogása)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 1993.

II. Vatikáni Zsinat, *Dignitatis Humanae (Deklaráció a vallásszabadságról)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 1965.

II. Vatikáni Zsinat, *Gaudium et Spes (Az Egyház a mai világban, Lelkipásztori konstitúció)*. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 1965.

USCCB. *Living the Gospel of Life: A Challenge to American Catholics*. [Az élet evangéliuma szerinti élet: Kihívás az amerikai katolikusok számára] Washington, DC: USCCB, 1998.

FONTOSABB KATOLIKUS MEGNYILATKOZÁSOK A KÖZÉLETRŐL ÉS ERKÖLCSI KÉRDÉSEKRŐL

Az Amerikai Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciájának (USCCB) itt felsorolt dokumentumai részletesebben foglalkoznak azokkal a közéleti kérdésekkel, melyek a *Lelkiismeretünk formálása – Felelős állampolgárok nevelése* című írásban tárgyalunk. A dokumentumokat témákon szerint csoportosítva, időrendi sorrendben közöljük.

További információkért kérjük, látogasson el az USCCB honlapra: www.USCCB.org. A csillaggal jelölt dokumentumok online nem elérhetőek.

AZ EMBERI ÉLET Védelme

Life-Giving Love in an Age of Technology, 2009

Married Love and the Gift of Life, 2006

On Embryonic Stem Cell Research, 2008

Pastoral Plan for Pro-Life Activities: A Campaign in Support of Life, 2001

Living the Gospel of Life: A Challenge to American Catholics, 1998

Faithful for Life: A Moral Reflection, 1995

A Matter of the Heart: A Statement on the Thirtieth Anniversary of Roe v. Wade, 2002

Resolution on Abortion, 1989

Documentation on the Right to Life and Abortion, 1974, 1976, 1981*

A Call for Bipartisan Cooperation on Responsible Transition in Iraq, 2007
Statement on Iraq, 2002
A Pastoral Message: Living with Faith and Hope After September 11, 2001
Sowing the Weapons of War, 1995
The Harvest of Justice Is Sown in Peace, 1993
A Report on the Challenge of Peace and Policy Developments, 1983-1888, 1989*
The Challenge of Peace: God's Promise and Our Response, 1983
To Live Each Day with Dignity: A Statement on Physician-Assisted Suicide, 2011
Nutrition and Hydration: Moral and Pastoral Reflections, 1992
Statement on Euthanasia, 1991
Welcome and Justice for Persons with Disabilities, 1999
Pastoral Statement of United States Catholic Bishops on Persons with Disabilities, 1984
Confronting a Culture of Violence, 1995
A Culture of Life and the Penalty of Death, 2005
Statement on Capital Punishment, 1980
Ethical and Religious Directives for Catholic Health Care Services (Fifth Edition), 2009

A társadalmi igazságosság előmozdítása

Ethical and Religious Directives for Catholic Health Care Services (Fifth Edition), 2009
For I Was Hungry and You Gave Me Food: Catholic Reflections on Food, Farmers and Farmworkers, 2003
Strangers No Longer: Together on the Journey of Hope, 2003
A Place at the Table: A Catholic Recommitment to Overcome Poverty and to Respect the Dignity of All God's Children, 2002
Global Climate Change: A Plea for Dialogue, Prudence, and the Common Good, 2001
Responsibility, Rehabilitation, and Restoration: A Catholic Perspective on Crime and Criminal Justice, 2000
A Commitment to All Generations: Social Security and the Common Good, 1999
In All Things Charity: A Pastoral Challenge for the New Millennium, 1999
One Family Under God, 1995*
Confronting a Culture of Violence: A Catholic Framework for Action, 1995
Moral Principles and Policy Priorities for Welfare Reform, 1995*
The Harvest of Justice Is Sown in Peace, 1993
A Framework for Comprehensive Health Care Reform, 1993* *Renewing the Earth: An Invitation to Reflection and Action on the Environment in Light of Catholic Social Teaching*, 1992
Putting Children and Families First: A Challenge for Our Church, Nation and World, 1992*
New Slavery, New Freedom: A Pastoral Message on Substance Abuse, 1990*
Brothers and Sisters to Us: Pastoral Letter on Racism in Our Day, 1989
Called to Compassion and Responsibility: A Response to the HIV/AIDS Crisis, 1989
Homelessness and Housing: A Human Tragedy, A Moral Challenge, 1988*

A globális szolidaritás gyakorlása

A Call for Bipartisan Cooperation on Responsible Transition in Iraq, 2007
A Call to Solidarity with Africa, 2001
A Jubilee Call for Debt Forgiveness, 1999
Called to Global Solidarity: International Challenges for US Parishes, 1998
Sowing the Weapons of War, 1995
One Family Under God, 1995*

The Harvest of Justice Is Sown in Peace, 1993
The New Moment in Eastern and Central Europe, 1990*
Toward Peace in the Middle East, 1989
Statement on Central America, 1987

Fontosabb politikát érintő pápai beszédek Ferenc pápa Egyesült Államok-beli apostoli látogatása idején, 2015. szeptember 22-27.

Pope Francis. Address of the Holy Father, Welcoming Ceremony, South Lawn of the White House, Washington, DC, September 23, 2015.

http://w2.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/september/documents/papa-francesco_20150923_usa-benvenuto.html

Pope Francis, Address of the Holy Father, Visit to the Joint Session of the United States Congress, United States Capitol, Washington, DC, September 24, 2015.

http://w2.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/september/documents/papa-francesco_20150924_usa-us-congress.html

Pope Francis. Address of the Holy Father, Meeting with the Members of the General Assembly of the United Nations Organization, United Nations Headquarters, New York City. September 25, 2015.

http://w2.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/september/documents/papa-francesco_20150925_onu-visita.html

Pope Francis. Address of the Holy Father, Meeting for Religious Liberty with the Hispanic Community and Other Immigrants, Independence Mall, Philadelphia. September 26, 2015.

http://w2.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/september/documents/papa-francesco_20150926_usa-liberta-religiosa.html